

ሥርዓተ
ቤተ ክርስቲያን

አዘጋጅ

ሊቀ ካህናት ክንፈ ገብርኤል አልታዬ

አሳታሚ ፡ ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት

አዲስ አበባ

1983 ዓ/ም

www.ethiopianorthodox.org

በሐዲሱ ግን ጽላትም ታቦትም የሚባለው ያው አንዱ ምሥዋዕ ነው፤ጽላት ሲቀረጽ ጻሕል ጽዋዕ እንዲይዝ ከቦታ ወደ ቦታ ለማዛወር እንዲቻል ሆኖ ይቀረጻል ። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭.) ከዚህ በኋላ በጽላቱ ላይ አልፋ ወኦ ቤጣ የውጣ የሚለው የጌታ ስም ይቀረጽበታል ፤ ከላይ ሥዕለ ሥላሴ ቀጥሎ ምስለ ፍቁር ወልዳ ፡ ዮሐንስ ፍቁረ እግዚእ ፡ እንዲሁም መቅደሱ የተሠራለት ጻድቅም ሆነ ሰማዕት ሥዕሉ ይቀረጻል ስሙ ይጻፋል ።

ሐ. ጽላተ ኪዳኑም ማኅደረ እግዚአብሔር ነው ያለ ታቦትም መሥዋዕት አይሠዋም ።

ማኅቶተ ቤተ ክርስቲያን (የቤተ ክርስቲያን መብራት)

ሀ. በቤተ ክርስቲያን የሚበራው መብራት ጧፍና ዘይት ነው፤ (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፭) ።

ለ. በቤተ ክርስቲያን ብዙ መብራት ማብራት ታዝዟል በተለይ ቅዱሳት መጻሕፍት ማለት ጳውሎስ ፡ መልእክታተ ሐዋርያት ፡ ግብረ ሐዋርያት ሲነበቡ ቤተ ክርስቲያኑ በጣም የበራ እንዲሆን ታዝዙዋል ። ይልቁንም ወንጌል ሲነበብ እጅግ በጣም መብራት ማብዛት እንደሚገባ ተሠርቶአል ። (ፍት ፡ አን ፡ ፭ ።

ሥርዓተ መቅደስ ወዐውደ ምሕረት

ሀ. በታቦት ፊት ለመስገድ ለመጸለይ ካልሆነ በስተቀር ማንም ሰው ወደ መቅደስ ገብቶ እንዲቀመጥ አልተፈቀደለትም ።

ለ. ካህን ካልሆነ በስተቀር ከምእመናን ወገን ማንኛውም ሰው ወደ መቅደስ ገብቶ ሥጋ ወደሙ አይቀበልም ወደ ታቦትም አይጠጋም (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፭ በደስ ፲፱) ።

ሐ. ሴቶች ወደ መቅደስ እንዲገቡና በመቅደስ ውስጥ እንዲጸልዩ አልተፈቀደም (ፍት፡ ነገ ፡ አን ፡ ፭ ፡ ዶቅ ፡ ፵፭) ።

መ. በቤተ ክርስቲያኑ ቅጽረ ግቢና የውጭ ዐደባባይ ገበያ ክልክል ነው። ኤር፡ ፯፡፲፭፡ማቴ. ፳፩፡ ፲፱ - ፲፫ ። ማር፡ ፲፩ ፡ ፲፫-፲፯ ።
ሉቃ ፡ ፲፱ ፡ ፵፭—፵፮ ፡ ዮሐ ፡ ፪ ፡ ፲፫—፲፮ ፡ ፍት ፡ ነገ ፡ ፭ ።

ሠ. በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ በቅጽረ ግቢም ቢሆን ግብዣ ማድረግ መብላት መጠጣት ክልክል ነው ፤ (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፭ ፡ ዶቅ ፡ ፳፰ ።

ረ. ከቤተ ክርስቲያን የገባና የተቀደሰውን ንዋየ ቅድሳት እንደገና ወደውጭ አውጥቶ ለሥጋዊ አገልግሎት ማዋል አይገባም (ፍት ፡ ነገ ፡ አን፡ ፭ ፡ ረስጣ ፡ ፳፰) ።

ሰ. ያላመኑ ፡ ያልተጠመቁ ፡ ተወግዘው ፡ የተለዩ ወደ ቤተ ክርስቲያን እንዳይገቡ ምሥጢረ ቤተ ክርስቲያንን እንዳይሳተፉ ተከልክሏል የቤተ ክርስቲያኑ በሮችም በአጋፋሪዎች እንዲጠበቁ ታዝዞአል (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፭ ፡ ድስቅ ፡ ፲፪)

www.ethiopianorthodox.org

ቤተ ክርስቲያን ሲሳለሙ

ሀ. ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲገባ ከቅጽረ ቤተ ክርስቲያኑ በር ላይ ሲደርሱ መሳለም ይገባል መዝሙር ፸፰፡ ፪፡ ፲፭፡ ፱ ።

ለ. ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲገባ ጫማ አውልቆ ወገብን ታጥቆ አደግድጎ መግባት ነው ጫማ አድርጎ ወደ ቤተ ክርስቲያን መግባት ክልክልነው፤ ዘፀ. ፫፡፭-፮ የሐ፡ ሥራ ፯፡፴፫፡ ፍት. ነገ . ፲፪)።

ሐ. አሳብን በመንፈሳዊ ነገር ወስኖ ወደ ውጭ ወደ ዓለማዊ ነገር እንዳይሔድ መግታትና መቈጣጠር ያስፈልጋል ።

መ. ከካህን ቀርቦ መስቀል መሳለምና በረከትም መቀበል ያሻል ።

ሠ. በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ተሥለው የሚገኙትን የሥላሴን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የእመቤታችንን የቅድስት ድንግል ማርያምን የመላእክትን የነቢያትን የሐዋርያትን የጻድቃን የሰማዕታትን የደጋጎች ቅዱሳን አበውን ሥዕሎች እጅ መንሣትና የአክብሮት ስግደት መስገድ ይገባል ።

ረ. በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መሳቅ ስለ ዓለማዊ ሥራ መነጋገር ክልክል ነው ፡ ከገቡ በኋላ ዝምታ ጸጥታ ፍርሃት የእግዚአብሔርን ምሕረት በጥበዓተ ልብ መፈለግ አለ ምክንያቱም ቤተ ክርስቲያን የመዘምራንን ማኅሌት የቅዱ

ወደ ቤተ ክርስቲያን ለመሄድ የሚደረግ ጥንቃቄ

ሀ. ወደ ቤተ ክርስቲያን ለጸሎትና ቅዱስ ቍርባንን ለመቀበል በሚኬድባቸው ዕለታት እንዲሁም በጾም በስንበትና በበዓላት ቀኖች ወንድና ሴት መገናኘት ክልክል ነው ፤ በመኝታ የተገናኘ ወደ ቤተ ክርስቲያን በዕለቱ አይገባም ፤ ወደ ቤተ ክርስቲያን ባይሄዱም በዓላትን አጽዋማትን ሊጠብቁ ይገባል ዘፀ ፡ ፲፱ ፡ ፲፭ ፡ ፭ ፡ ቆሮ ፡ ፯ ፡ ፮—፯)።

ለ. ለሐ ጩን ንፍጡን የማዝረብረብ ነውር ያለበት በዚህ ነውር ላይ እያለ ወደ ቤተ ክርስቲያን አይገባም ሥጋ ወደሙም ሊቀበል አይገባውም (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፫)

ሐ. ሴት የወር አበባዋ (መርገሟ) ሲመጣ እስከ ሰባት ቀን ድረስ ፡ ስትወልድ ወንድ ከወለደች እስከ ፵ ቀን ሴት ከወለደች እስከ ፹ ቀን ድረስ ወደ ቤተ ክርስቲያን እንዳትገባ ክልክል ነው፤ ከዚህ በኋላ ግን ገላዋን ታጥባ ትገባለች (ዘሌዋ ምዕ ፡ ፲፪ ። ፲፭ ፡ ፲፱—፳፰ ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፯ ፡ ዘኂቅያ ፡ ፳፱ ፤

መ. ወንድ ሕልመ ሌሊት(ዝንየት)ከመታው በዕለቱ ወደቤተ ክርስቲያን አይገባም በማሥቱ ገላውን ታጥቦ ይገባል (ዘሌ ፡ ፲፭ ፡ ፪-፲፫)

www.ethiopianorthodox.org

ሳን መላእክትን ምስጋና የነቢያትን ትንቢት የሐዋርያትን ስብከት መስሚያና የልዑል እግ ዚአብሔርን ነገር መማሪያ ቦታ ስለሆነች ነው። ከዚህም ሌላ የሥጋ ወደሙ ምሥጢር የሚፈ ጸምባት ናት (ዘሌዋ. ፳፯ ፡ ፪ ። ዮሐ ፡ አፈ. አን ፡ ፲፱-፴፪። «እስመ ቤተ ክርስቲያን በአም ሳለ ሰማይ ወመሃይምናን ይኩኑ ውስቴታ አም ሳለ መላእክት ወያጽምዑ በትዕግሥት ወበአ ርምሞ ወይትማሐለሉ በልቦሙ ዘእንበለ ዕረ ፍት» ዮሐ፡ አፈ ፡ አን፡ ፵፰ «ኢይትናገር አሐዱ ለግሙራ በውስተ ቤተ ክርስቲያን እስመ ቤተ እግዚአብሔር ፡ ቤተ ጸሎት ወአኮ ቤተ ነገር ወዘተናገረ በውስቴታ ይፃዕ ወኢይቅረብ በይ እቲ ዕለት» ቀኖና አቡሊዲስ አን ፡ ፲፯)

«ወሶበ ትቀውም ቅድመ ንጉሥ ምድራዊ ዘኢ ትደፍር ከመ ትስሓቅ ወኢምንተኒ ትስሕቅኑ ሶበ ትቀውም ቅድመ ንጉሠ ነገሥት ሰማያዊ» ዮሐ ፡ አፈ ፡ አን ፡ ፯) ።

«እመኬ ዓለማዊ ሶበ ይስሕቅ በውስተ ቅዳሴ ያውጽዕዎ አፍአ ወኢይመጥውዎ እምሥጢር ቅዱስ» (ቀኖና ፡ ባስ ፡ አን ፡ ፸፱) ።

ሰ. አጭርና ያደፈ ልብስ ለብሶ ወደ ቤተ ክርስቲያን መሄድ ክልክል ነው ፤ ረዘም ያለና ንጹሕ ልብስ ለብሶ መሄድ ያስፈልጋል (ዘፀ ፡ ፲፱ ፡ ፲-፲፩)፲፬፤ በተለይ ሴቶች ራሳቸውን ተከናንበው እንዲጸ ልዩ ታዝዞአል ።

«አይባእ ብእሲ ኀበ ቤተ ክርስቲያን ወኢይጸሊ ውስቴታ ዘእንበለ ይኩን ልብሱ ድርማንቀ

በከመ ይቤ ጳውሎስ ሐዋርያ ለብሔረ ቆሮን ቶስ ቀዳማዊ ለእመ ኮነ ዘይጼሊ አልባሲሁ ሐጺረ ወይትከሠት እምኔሁ ጊዜ ስግደቱ ይእቲ መጸዓሉ ዘቀበጽነ በእንቲአሁ ወይከውን ጌጋየ ለዘነጸሮ ወለዘተነጸረ እስመ ለዘነጸረ ይመጽእ ቦቱ ሰሐቅ ወበእንተዝ ይወርድ ላእሌሁ ከመ ወረደ ላዕለ ወልደ ኖኅ ሶበሰሐቀ ዲበ አቡሁ በከመ ይቤ መጽሐፈ ኦሪት ወዘነጸረ እስመ ኮነ ምክንያተ ለአብጽሖ ጌጋዩ ለዘነጸረ አበሳሁ (ዮሐ . አፈ ፡ አን ፡ ፬፡ ፱. ፵፱ ፡ ፸፪ ። ኦሪ፡ ዘፍ፡ ፱ ፡ ፳፩—፳፯ ። ፩ኛ ቆሮንቶስ ፲፩ ፡ ፭-፲፬)።

ቀ. ወደ ቤተ ክርስቲያን ባዶ እጅ መሄድ አይገባም መባዕ ፡ ምጽዋት ይዞ መሄድ አለ ዘፀ ፡ ፴፬ ፡ ፳

ካህናትና ምእመናን ለጸሎት ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚሔዱባቸው ጊዜያት

የጸሎት ጊዜያት ፯ ናቸው መዝ፡ ፩፲፰ ፡ ፩፻፷፬፡ እነዚህም፡

ሀ. ነግህ (ከጥዋቱ ፲፪ ሰዓት)
ለ. ሠለስቱ ሰዓት (ከጥዋቱ ፫ ሰዓት)
ሐ. ስድስቱ ሰዓት (ዕኩለ ቀን)
መ. ተሰዓቱ ሰዓት (ከቀኑ ፱ ሰዓት)
ሠ. ሠርክ (ከቀኑ በ፲፩ ሰዓት)
ረ. ንዋም (ከማታው በ፫ ሰዓት)
ሰ. መንፈቀ ሌሊት (ዕኩለ ሌሊት) ናቸው
ቀ. ከ፯ቱ ጊዜያት ወደ ቤተ ክርስቲያን ሔደው የሚጸልዩባቸው ነግህና ሠርክ ናቸው ፤ በቀሩት

www.ethiopianorthodox.org

ጊዜያት ግን በያሉበት ሊጸልዩ ይገባል (ፍት፡ ነገ አን ፲፬ ረስጣ ፵፰ ፡ ፵፯ ፡ ድስቅ ፡ ፲፪) ።

የጸሎት ሥርዓት

የጸሎት ሥርዓት በብዙ ወገን ይከፈላል ።

ሀ. የግል ጸሎት ማቴ ፡ ፮ ፡ ፭—፲፫

ለ. የቤተ ሰብእ ጸሎት የሐ ፡ ሥ፡ ፲ ፡ ፩—፪

ሐ. የማኅበር ጸሎት የሐ ፡ ሥ፡ ፩ ፡ ፲፬ ፡ ፳፭ ። ፫ ፡ ፩ ፡

መ. የባሕታውያን ጸሎት ፍት ነገ ፲፬

ሠ. ልዩ የካህናት ጸሎት (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፬)

የጸሎት አፈጻጸም ።

በጸሎት ጊዜ

ሀ. ዓምድ ግድግዳ ሳይደገፍ መቋሚያ ሳይዝ በሁለት እግር ቀጥ ብሎ መቆም ነው ፤

ለ. ወገብን በዝናር መታጠቅ ልብስን ዝቅ አድርጎ ማደግደግ ነው ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፬ ፡

ሐ. በጸሎት ጊዜ ፊትን ወደ ምሥራቅ መልሶ መቆም ወዲያና ወዲህ ወደ ግራ ወደ ቀኝ ወደ ሌላም አለማለት ።

መ. ጸሎት ሲጀመርና ሲፈጸም አመልካች ጣትን ከሌሎች ጣቶች ጋር አመሳቅሎ በትእምርተ መስቀል አምሳል በጣት ማማተብ ነው ፤ ሲያማትቡም ከላይ ወደታች ከግራ ወደ ቀኝ በማድረግ ነው ፤ በማማተብ ጊዜ የክርስቶስን መከራ መስቀል ማሰብ ያስፈልጋል ።

ሠ. የሚጸልይ ሰው በትሕትናና በጸጥታ ሁኖ ለሌላ ሰው እንዳይሰማ ለራሱ ጆሮ ብቻ እንዲሰማ አድርጎ መጸለይና ደረቱን መድቃት ይገባዋል ይህንም የሚያደርገው ስለአለፈው ኃጢአቱና በደሉ ነው ። ፩ ፡ ሳሙ ፩፡ ፲፫ ።

ረ. የሚጸልይ ሰው በኅቡዕ ልብ በጸሎት ከእግዚአብሔር ጋር ይነጋገራል አሳቡን በእግዚአብሔር ላይ ይጥላል የዓለምን አሳብ ሁሉ ይተዋል ፤

ሰ. የሚጸልይ ሰው ሲያማትብ«በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አእትብ ገጽየ ወሶለንታየ በትእምርተ መስቀል»እያለ ነው ፤ ሁለተኛም«እግዚኦ መሐረነ እግዚኦ መሐክነ እግዚኦ ተማሃለነ ወባርከነ አሜን» እያለ ያማትባል ሦስተኛም ስብሐት ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ይእዜኒ ወዘልፈኒ ወለዓለመ ዓለም አሜን አእግዚኦ ረሰየነ ድልዋነ ከመ ንበል በአኰቴት አቡነ ዘበሰማያት«የሚለውን ጸሎት ፫ ጊዜ እየደገመና እየሰገደ በማማተብ በመስገድ በጸሎት መጀመሪያና መጨረሻ ጊዜ ማድረግ አለበት ።

ቀ. የጸሎቱ ቅደም ተከተል መጀመሪያ አቡነ ዘበሰማያት ሁለተኛ መዝሙረ ዳዊት ቀጥሎ አቡነ ዘበሰማያት ጸሎተ ሃይማኖት በመጨረሻ ኪር ያላይሶን ፴፩ ጊዜ ይደግማል ይህንን ጸሎት ማንኛውም ክርስቲያን መጸለይ አለበት ይህንን የማያውቅ ምእመን ከካህናት ተምሮ መጸለይ ግዴታው ነው ካህናት ግን ቅዱሳት መጻሕፍትን ሁሉ ተምረው እንዲጸልዩ ታዝዘዋል ኤፌ ፡ ፮ ፡ ፲፱-፳ ማቴ ፡ ፮ ፡ ፱-፲፫) ።

www.ethiopianorthodox.org

በ. ሲጸልይ ማልቀስ ደረቱን መድቃት ይገባዋል ፤ ሲያለቅስም እያንዳንዱን በደሉንና ኃጢአቱን እያሰበ በየአንዳንዱ በደል ዕንባ ማፍሰስ ነው ።

ተ. የሚጸልይ ሰው በጸሎት ላይ ሳለ ጸሎቱን አቋርጦ ከማንም ሰው ጋር ፈጽሞ መነጋገር የለበትም ጸሎቱን እስከ ሚጨርስ ድረስ ቃል መለዋወጥና ማንንም ወደርሱ መጥቀስ አይገባውም ጸሎቱን የሚያቋርጥ ችግር ቢገጥመው ግን በአቡነ ዘበሰማያት አሥሮ ንግግሩን ሲፈጽም ከአቋረጠበት ጀምሮ ጸሎቱን ሊጸልይ ይገባል ።

ከዚህ ቀደም ብለን ከሀ—ሰ በስም የተጠቀሱት ሥርዓታተ ቤተ ክርስቲያን በዝርዝር ይቀርባሉ ።

ምሥጢረ ጥምቀት

ስለ ሥርዓተ ጥምቀት ከመጻፍ አስቀድሞ የጥምቀት አመሠራረትና አመጣጥ እንዴት እንደሆነ የጥምቀት ምሥጢርና ዓላማ ምን እንደሆነ ማወቅ ስለሚያስፈልግ ይህንኑ በቅድሚያ መግለጽ ያሻል ።

የጥምቀት አመሠራረት

ጥምቀት በወንጌል የታዘዘ ከእግዚአብሔር የምንወለድበት ነው ።

ሌሎችንም ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ለመሳተፍ የሚቻለው ከጥምቀት በኋላ ነው ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተወለደ በ፴ ዓመቱ በዮርዳኖስ ወንዝ በዮሐንስ እጅ ተጠመቀ ። ስለጥ

ምቀቱም ቀደም ብሎ በብሉይ ኪዳን የተነገረ ትንቢትና የተመሰለ ምሳሌ አለ (መዝ፡፷፯ ፡ ፳፪።፳፰፡፫ ። ፸፯ ፡ ፲፮ ። ፻፲፫ ፡ ፭-፯ ። ፩ ፡ ቆሮ ፡ ፲ ፡ ፪ ፡ የሐ፡ ሥ. ፩ ፡ ፭ ።

መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተጠመቀው በጥምቀቱ ጥምቀታችንን ሊቀድስልን ነው ።

የመድኃኒታችን ጥምቀት አይሁድ እንደሚያደርጉት የማንጻት ልማድ ወይም ኃጥአን መጸብሐን ከዮሐንስ እንደተጠመቁት ጥምቀት አልነበረም ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ተጠምቆ ከውኃው ከወጣ በኋላ «አብ ዝንቱ ውእቱ ወልድየ» ብሎ የባሕርይ ልጅነቱን መስክሮለታል ፤ መንፈስ ቅዱስ በርግብ አምሳል ወርዶ በራሱ ላይ ተቀምጧል ማቴ ፫፡ ፲፮—፲፯ ። በትምህርቱ መጨረሻ «በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቁ» በማለት ጥምቀትን አዝዞአል ። ማቴ ፡ ፳፰ ፡ ፲፱)

ከመጠመቅ በፊት የሚያስፈልጉ ነገሮች

ሀ/ ከጥምቀት በፊት ፩ኛ. ትምህርት
፪ኛ. እምነት ያስፈልጋል ተጠማቂው በዕድሜ ከፍ ያለ ከሆነ የክርስትናን ትምህርት የተማረ በኢየሱስ ክርስቶስ ያመነ መሆን አለበት ጌታችን «ያመነ የተጠመቀ ይድናል» ብሎ አልና ማር ፡ ፲፮ ፡ ፲፮ ።

እምነት መሠረት ነው ሌሎች ምግባራት ግን ሕንጻዎች ናቸው ።

www.ethiopianorthodox.org

፩. ለቊርባን የሚደረግ ጥንቃቄ

ሀ. የሚቀድሱና የሚቈርቡ ሰዎች በጋብቻ ሥርዓት የሚኖሩ ከሆኑ ከመቀደሳቸውና ከመቊረባቸው በፊት ፫ ቀን ፡ ከቊርባን በኋላ ፪ ቀን ከሩካቤ መከልከል ይገባቸዋል ።

ለ. ቊርባን መቀበል ንስሓ ገብቶ ከኃጢአት ነጽቶ ነው ክርስቲያን ወገን ማንም ሰው የክርስቶስን ሥጋውን ደሙን ተቀብሎ ትንሣኤ ዘለሕይወትን ሊወርስ ቢወድ ልቡን ከቂም ከበቀል ሰውነቱን ከበደል ንጹሕ አድርጎ መቀበል አለበት ይህም ማለት ሰው ስለሚያውቀው ኃጢአት ተናዞ ስለማያውቀው ይቅር በለኝ እያለ በንጹሕ ይቊረብ ማለት ነው ከኃጢአት ሳይነጻ ቢቀበል ግን የጌታ ሥጋ እንደሆነ አላ ወቀምና እንደ ምድራዊ ምግብም አቃሎታልና በኃጢአት ሳለ ያለ ኃፍረት በድፍረት ሥጋውን ደሙን በመቀበሉ ሥላሴ ይፈርዱበታል ፩ ፡ ቆሮንቶስ ፡ ፲፩ ፡ ፳፯-፳፱ ።

ሐ. ሥጋ ወደሙ ለመቀበል ፲፮ ሰዓት ከእህል ከውሀ ተከልክሎ መጾም ይገባል ፤

ማስረጃ«ወኢይንሣእ መኑሂ ቊርባነ ዘእንበለ ይጹም በንጹሕ» (ፍት ፡ ነገ ፡ ፲፫፤ ረስጠብ ፶፮ ጴጥ፡

መ. ሰው ዝንየት (ርስሐት) ካገኘው በዚያ ቀን አይቈርብም ።

ሠ. ካህን በሚቀድስበት ቀን ዕንቅፋት ቢያገኘው ግለት ነስር ትውኪያ ብስና ማንኛውም የአካል መድማት መቁሰል ወደ አፍ የሚገባ እንደ ትንኝ ዝምብ ይህን የመሰለ ሁሉ ቢያጋጥመው በዚያው ዕለት መቀደስ መቊረብ አይገባውም ።

ከቊርባንም በኋላ ከአለመጠንቀቅ የተነሣ እንዲህ ያለ ነገር ቢያጋጥመው ንስሓ ሊሰጠው ይገባል ፤ ንስሓውን ሳይፈጽም እንደገና መቊረብ አይችልም ይህም ለካህን ብቻ ሳይሆን ምእመናንንም ሁሉ የሚመለከት ነው ።

ማስረጃ/ ያዕቆብ ዘአልበረዳኢ.

፪. በጸሎትና በሥርዓተ ቅዳሴ ጊዜ ካህናትና ምእመናን የሚቆሙበት ቦታ

ሀ. በቤተ ክርስቲያን ሁሉም በየማዕርጉ ይቆማል ፤ ይኸውም ኤጲስ ቆጶሳት (ሠራዕያን) እንደ መሆናቸው በታቦቱ ፊት ይቆማሉ፤ ቀሳውስት መምህራን እንደመሆናቸው ከኤጲስ ቆጶሳት ቀጥለው ይቆማሉ፤ ሊቀ ዲያቆናት ከኤጲስ ቆጶሱ አጠገብ ይቆማል፤ ዲያቆናት ተላላኪዎች እንደ መሆናቸው ከቀሳውስት ቀጥለው ይቆማሉ ።

ከዲያቆናት ቀጥለው ሕዝቡ ይቆማሉ ቦታው ከበቃ ሕፃናት በአንድ ወገን ይቆማሉ ቦታ ከጠበበ ሕፃናት ከአባቶቻቸው ተጠግተው ይቆማሉ ።

ወንዶች በአንድ ወገን ሴቶች በአንድ ወገን ይቆማሉ ቦታ ካለ ሕፃናት ሴቶች በአንድ ወገን ይቆማሉ ቦታ ከጠበበ ግን ከእናቶቻቸው ተጠግተው ይቆማሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

ደናግል ሴቶች ባልቴቶች የቀሳውስት ሚስቶች ግን ከሌሎች ሴቶች በላይ ይቆማሉ፤ሥጋውን ደሙን በፊት ይቀበላሉ (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፪) ፡ ተመልከት

ለ/ ካህናትና ምእመናን በታዘዘላቸው ቦታ እንዲቆሙ ዲያቆናት ያስተናብራሉ «ወይኩኑ ዲያቆናት ዘያስተሐምሙ ክመ ይባዕ ለለ አሐዱ አሐዱ ውስተ መካን ዘሥሩዕ ሎቱ» እንዳለ ፍት ፡ ነገ አንቀጽ ፲፪ ድስቅ ፲፪ ኂቅያ ፷፭ ።

ካህኑ ለቅዳሴ ሲገባ ።

ካህኑ ልብሰ ተክህኖ ከመልበሱ በፊት አብሮት የሚቀድስ ዲያቆን መኖሩን ማረጋገጥ አለበት ። ካህን ወደ ቤተ መቅደስ ሲገባ በታቦቱ ፊት ከመጋረጃ ውጭ አንድ ጊዜ ፡ በመጋረጃ ውስጥ በመሠውያው ፊት ሦስት ጊዜ ይሰግዳል ።

መ. ካህን በክብር በፍርሐት ሁኖ «ተንሥኡ ጸልዩ» እያለ ለሕዝቡ የሚሰብክለት ዐዋጅ የሚናገርለት ዲያቆን ሳይዝ እንዳይቀድስ ተከልክሉ ዋል ። ዲያቆኑም አሰምቶ የሚያነብና የሚያዜም ሊሆን ይገባል ።

ሠ. ሕዝቡ ሳይሰበሰቡ ቅዳሴ መግባት ክልክል ነው ፍት ፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፲፪ ። በስ ፻፲

መቀደሻ አልባሳት

ረ. የሚቀደስባቸው አልባሳት በቤተ ክርስቲያን ዕቃ ቤት ሊቀመጡና በንጽሕና ሊጠበቁ ይገባል ከዚህ ውጭ በሌላ ቦታ እንዲቀመጡ አልተፈቀደም (ሕዝ ፡ ፸፬ ፡ ፲፱ ። ፍት ፡ ነገ ፡ ፲፪)

ሰ. ካህናት የሚደርቡት ካባ ላንቃ ፭ መንዲል (ክልጅ) ያለው እንዲሆን ታዝዟል መንዲል ወይም ክልጅ ማለት ለምድ ነው ።

ቀ. ካህናት በቀደሱ ጊዜ የሚለብሱት እስከ ተረከዝ አቸው የሚደርስ መሆን አለበት (ፍት፡ነገ፡፲፪)።

በ. ካህኑ ልብሰ ተክህኖ ከመልበሱ በፊት ልኩ የሚሆነውን መርጠ ይለብሳል ፤ ልብሰ ተክህኖ ከለበሰ በኋላ ማውለቅ አይገባውም ቀሚሱ ከረዘመበት በዝናር ይታጠቀዋል (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ቀጽ ፲፪) ።

ተ. የሚቀድሱ ካህናት ሲቀድሱ ነጭ ልብስ እንዲለብሱ ታዝዟል የሚቄርቡ ምእመናንም ንጹሕ ነጭ ልብስ ለብሰው መቊረብ ይገባቸዋል ። «ወአልባሰ ቅዳሴ እለይቄድሱ ቦቶን ይኩና ጸዐ ድወ በክመ ይደሉ ለካህናት ወአኮ ጎብራት» እን ዲል ፍት. ፡ ነገ ፡ ፲፪ ፡ በዶስ ፡ ፴፯ ፡ በስ ፻፲ ።

ኀ. ካህኑ ልብሰ ተክህኖ ከመልበሱ በፊት ጳጳስ ካለ ጳጳሱን አስባርኮ ይለብሳል ከሌለ ራሱ ባርኮ ይለብሳል ።

ነ. ሕዝቡ እንዳያንቀላፉ እንዳይፈዙ ዲያቆኑ ያነቃቸዋል (ፍት ፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፪ ። ድስቅ ፡፲፪)

አ. ካህኑ ቅዳሴ ሲገባ ከሁሉ አስቀድሞ አንድ ጊዜ ከታቦቱ ፊት ሰግዶ አንድ ጊዜ ቀሳውስቱን አንድ ጊዜ ዲያቆናቱን እጅ ይነሣል ።

www.ethiopianorthodox.org

ከ. የሚለብሰውን ልብሰ ተክህኖ ይዞ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ ፫ ጊዜ ሰግዶ አቡነ ዘበሰማያትን ይደግማል ።

ለመሥዋዕት የሚገባ ስንዴ

ወ. መሥዋዕት የሚሆነው በወራቱ የደረሰ ዋግ ያልመታው እንክርዳድ የሌለበት ንጹሕ ስንዴ ነው (ፍት፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፫ ፤ ረስጣጅ ፡ ፫)

ዐ. ለመሥዋዕት የሚቀርበው ኅብስት ሰለቱን የተ ሠራ እንዲሆን ታዝዟል ኮተሠዋም በኋላ ለማ ግስቱ አያድርም (ፍት፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፫ ፡ ረስጣ ፡ ፴)

ዘ. ኅብስቱም ነቅዕ ያለበት አይሆንም ነቅዕ የሌ ለበት ያላረረ ያልጠቈረ ኦንዲሆን ታዝዘዋል ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፫ ፡ በስ ፡ ፯፰ ።

የ. ኅብስቱ አኰቴቱ ገና ሲሠራ ሥርዓቱ አሥራ ሦስት መስቀል ባለው ማኅተም ታትሞ ይሠራል ።

ለመሥዋዕት የሚገባ ወይን

ደ. ወፍ ያልመጠጠው አይጥ ያልቈረጠመው መጀመሪያ የደረሰው ወይን ሊሆን ይገባል ።

ገ. ለመሥዋዕቱ የሚቀርበው ወይን በእሳት ከሚ በስሉ ክጠጅ ከዐረቄ ወገን በማንኛውም አይሠራም ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፫ ፡ ረስጣ ፡ ፫ ።

ወይኑንም ሲሠሩ ጥሩ መሆኑን ተመልክቶ መሥራት ይገባል ፤ ንጹሕ ጽሩይ ከአልሆነ ለመሥዋዕት አይገባም ፤ ከሚሶ የበለጠ ውኃም አይጨመርበትም (ፍት ፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፫ ። በስ ፡ ፯፱) ወይኑም ዓመት ያለፈውና መዓዛው የለወጠ ለመሥዋዕት ሊቀርብ አይገባም ፍት ፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፫ ፡ በስ ፡ ፩፻፪ ።

አግብኦተ ግብር (ከቤተ ልሔም ወደ ቤተ መቅደስ)

ዲያቆን በቤተ ልሔም ኅብስቱንና ወይኑን ለመሥዋዕት ከሠራና ከአዘጋጀ በኋላ ንፍቁ ዲያቆን ኅብስቱን በመሶበ ወርቅ በራሱ ላይ አድርጎ፡ ወይኑን ሠራዒው ዲያቆን በጽዋዕ ይዞ ቃጭል እያቃጨለ በፊት በፊቱ ፤ ንፍቁ ቄስ መስቀልና ማዕጠንት ይዞ እያጠነ በኋላ በኋላው ሆነው ከቤተ ልሔም ወደ ቤተ መቅደስ ይገባሉ ። ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፪ ። ረስጠብ፡፲፪

እሑድ እሑድ አራት ኅብስት ይገባል ዘወትር ግን ሦስት ሦስት ይገባል ።

ደሙ በምድር ላይ እንዳይፈስ ጽዋውን ከመጠን በላይ መሙላት አይገባም ሲያቀብልም መጠንቀቅ ይገበዋል(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፲፫ረስጣ ፶፭)።

ሥርዓተ ዘጊዜ ቅዳሴ

ሀ. ቀዳሲያን መንበሩን ክበው ይቆማሉ ሠራዒ ቄስ ፊቱን ወደ ምሥራቅ አድርጎ በምዕራብ ይቆማል ፤ ሠራዒ ዲያቆን ፊቱን ወደ ምዕራብ አድርጎ በምሥራቅ ይቆማል ንፍቅ ቄስ ፊቱን ወደ ሰሜን አድርጎ በደቡብ ይቆማል ፤ ንፍቅ ዲያቆን ፊቱን ወደ ደቡብ አድርጎ በሰ

www.ethiopianorthodox.org

ሚን ይቆማል ፤ ሦስተኛው ቄስ በስተግራው ቆሞ ለሠራዒው ቄስ መብራት ያበራለታል መጽሐፍ ይገልጥለታል ።

ሦስተኛ ሆኖ የሚገባ ቄስ ባይኖር ዲያቆን መብራት ያበራል መጽሐፍ ይገልጣል ይህን ሲሠራ ግን ዲያቆን መንበሩን እንዳይጠጋ እንዳይዳስስ መጠንቀቅ ይገበዋል ።

ለ. ዲያቆናት በዓውደ መንበሩ ቆመው ተሰጥውን ይቀበላሉ ፤ በተለይ ፪ ዲያቆናት ከልዝብ ሐር የተሠራ መነሳንስ ይዘው አንዱ በቀኝ አንዱ በግራ ቁመው ወደ ጽዋው ምንም ምን እንዳይገባ ተሐዋስያንን ይከለክላሉ (ፍት ነገ ፡ አን፡ ፲፪ ፡ ረስጣ ፶፪) ።

ሐ. የሚቀድሱ ካህናት በቅዳሴ ጊዜ የጌታን ነገረ መስቀል በማሰብ በቅድመ እግዚአብሔር መቆማቸውን ባለመዘንጋት ይቀድሱ እንጂ ዜማውን ከልክ አሳልፈው በማቀማጠል ማዜም አይገባቸውም (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፪ ፡ በስ ፡፶፱)

መ. የሚቀድሰው ካህን በሥጋዬ ይቀስፈኛል በነፍሴ ይፈርድብኛል ብሎ ፈርቶ መቆም ይገባዋል ፤

ሠ. በቤተ ክርስቲያን የተሰበሰቡ ምእመናን ሁሉ የእግዚአብሔርን ነገር (ትምህርቱን ጸሎቱን) ለመስማት በጸጥታ መቆም አለባቸው ፤ ተሰጥዎ ከመቀበል በቀር መናገር መሳቅ አይገባቸውም በቅዳሴ ጊዜ ፈጽሞ ፡ የሚስቅ አይኑር (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፪ ፡ ድስቅ ፲፪ ፤ ኒቅያ ፷፭፤ በስ ፎ፪) ።

ረ. ካህናት በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ጥምጥማቸውን ማውለቅ ቀጸላቸውን ማውረድ ወንጌልና ኪዳን ሲነበብ አክሊላቸውን ማውረድ አለባቸው ፤ በሌላ ጸሎት ጊዜ ካህናት ጥምጥማቸውን ማውለቅ አክሊላቸውን ማውረድ ቢያቅታቸውም ወንጌል ሲነበብ ይህን መፈጸም አለ ፤ ወንጌል ሲነበብ ማድረግ ባይቻልም በሚሳለሙበት ጊዜ ራስን መግለጥ ግዴታ ነው ።

ሰ. ወንጌል ሲነበብ መቆም ነው እንጂ መቀመጥ ክልክል ነው ።

ቀ. ወንጌል ሲሳለሙም «ነአምን በቃለ ወንጌል ቅዱስ» እያሉ ነው ።

በ. ወንጌል ከተነበበ በኋላ ኤጲስ ቆጶስ ካለ ወንጌሉን በእጁ ይዞ በክፍሎቹ የተነበበውን ለሕዝቡ ተርጒሞ መንገር ይገባዋል ፤ ኤጲስ ቆጶስ ከሌለ ትርጓሜውን የሚችል ካህን እንዲያስተምር ታዝዞዋል። (ፍት፡ ነገ፡ ፲፪፡ በደስ፡ ፶፱)

ተ. ኤጲስ ቆጶሱ ወይም ቄሱ ወንጌልን ከማንበቡ በፊት ንፍቅ ቄስ «ርሑቀ መዓት» የሚለውን ጸሎት ይጸልያል (ሥር ፡ ቅዳ ፡ ተመልከት) ።

ኀ. ካህኑ በሥርዓተ ቅዳሴ መጀመሪያና በፍሬ ቅዳሴ መጀመሪያ ፪ ጊዜ እጁን ይታጠባል እንዲሁም ሌሎች ካህናትና ዲያቆናት ከቊርባን አስቀድሞ እጃቸውን ይታጠባሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

ነ. በቅዳሴ ጊዜ በሁለት ጧፍ እንጂ በአንድ ጧፍ አይቀደስም ።

አ. ካህኑ በቅዳሴ ጊዜ ሙቀት ሳይለየው ሥጋውን ደሙን ለማቀበል ይችል ዘንድ የነቃ የተጋ መሆን አለበት ።

ከ. በቅዳሴ ጊዜ ዕርገተ ዕጣን አይቀርም የሚደረገውም ዕርገተ ዕጣን አምስት ጊዜ ነው

ወ. ማዕጠንት (ጥና) የሚይዝና የሚያጥን ቄስ ነው እንጂ ዲያቆን በእጁ ጥና ይዞ አያጥንም ኤጲስ ቆጶስ መሥዋዕቱን ካጠነ በኋላ ሕዝቡና ካህናቱን ቤተ ክርስቲያኑን እየዞረ እንዲያጥን ጥናውን ለቄስ ይሰጣል (ድስቅ ፲፪ ፡ ፭፫ ፡ ፴፮)

ዐ. የቅዳሴ ቡራኬያት ፵፪ ናቸው እነዚህም ፭፩ የአፍአ ፭፩ የውስጥ ቡራኬያት ናቸው ፤ የአፍአ ቡራኬ ለካህናትና ለሕዝብ ነው የውስጥ ቡራኬ ግን በሥጋ ወደሙ ላይ ነው የአፍአ ቡራኬ በመስቀል ነው የውስጥ ቡራኬ ግን ካህኑ በእጁ ይባርካል፤ ንፍቅ ካህን ግን አይባርክም ሠራዒው ካህን ሥጋ ወደሙን በእጁ እንጂ በመስቀል አይባርክም ጽዋውንም ሲባርክ የጽዋውን ከንፈር በግራ እጁ መያዝ አይገባውም በቀኝ እጁ በትእምርተ መስቀል አምሳል መወዝወዝ አለበት ።

ዘ. በቅዳሴ ጊዜ የሠራዒው ካህን ውደት ፭ ነው ፤ ይኸውም በመጀመሪያው ጸሎተ ዕጣን በመቅደሱ ውስጥ ፫ ፤ በአንቀጸ ምዕራብ «ስብሐት

ወክብር ለሥሉስ ቅዱስ ይደሉ» እያለ አጥኖ ከፈጸመ በኋላ «እግዚአብሔር አምላክነ በከመ አንሐልከ ቅድመ ጥቅማ ለኢያሪኮ» እያለ ሲዞር አንድ ፤ በሁለተኛው ጸሎተ ዕጣን ፫ በድምሩ ፯ ውደት ይሆናል ። ትርጒሙ ኢያሱ ወልደ ነዌ የኢያሪኮን ግንብ ፯ ቀን ዙሮ እንዳፈረሰ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በ፯ቱ ጊዜያት በተቀበለው መከራ የሰውን ኃጢአት ማጥፋቱን ለማሰብና ለማሳሰብ ነው ።

የ. የንፍቅ ካህን ውደት ፫ ነው ግብረ ሐዋርያት አንብቦ ሲገባ አንድ ጊዜ፡ ወንጌል ተነብቦ ሲገባ አንድ ጊዜ፡ሠራዊተ መላእክቲሁ ተብሎ ሲገባ አንድ ጊዜ ይዞራል በድምሩ ፫ ይሆናል ።

ደ. እማሬያት ፲፩ ናቸው እነዚህም በጸሎተ እንፎራ ፪ «አዕ ፡ ተ» ሲል በሥጋው አንድ በደሙ አንድ «ይረስዮ» ሲል ሁለት ሥጋ ቅዱስ ሲል አንድ ደም ክቡር ሲል አንድ «እስመ ዝንቱ ውእቱ ሥጋሁ ወደሙ ሲል» አንድ በመጀመሪያው «አአምን» አንድ ፤ በመጨረሻው አአምን አንድ ፲፩ ይሆናል ።

ገ. ጸሎተ ቅዳሴ ከተጀመረ በኋላ ዲያቆን «እትዉ በሰላም» ብሎ ሳያሰናብት በከባድ ችግርና በሕመም ከአልሆነ በስተቀር ከቤተ ክርስቲያን መውጣት ክልክል ነው (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ፡ ፲፪፡ በስ ፶፪) ።

www.ethiopianorthodox.org

ጠ. ዲያቆን «ጸልዩ በእንተ ሰላም»ብሎ ስለ ሰላም እንዲጸለይ በቅዳሴ ላይ ትእዛዝ ሲሰጥ ወንዶች ወንዶችን ሴቶች ሴቶችን ሁሉም በየጾታቸው እጅ ይነሣሣሉ ወንዶች ሴቶችን ሴቶች ወንዶችን እጅ አይነ ሡም (ፍት ፡ ነገ አንቀጽ ፲፪ ፡ ረስጣ ፩፻፫ ፡ ፴፪ ፡ ፶፫ ።)

ጸ. ካህኑ ጎብስቱን ሲፈትት ከላይ ወደ ታች ከቀኝ ወደግራ ከግራ ወደ ቀኝ ከታች ወደ ላይ በት ክክል መስቀሉን ተከትሎ ይፈትተዋል ሲፈትትም እንዳይነጥበው መጠንቀቅ አለበት (ፍት ፡ ነገ ፡ አን ቀጽ ፲፪ ፡ በስ ፡ ፯፶)።

፬. ለመቁረብ የሚያበቃና የማያበቃ ሁኔታ

ሀ. ቅዳሴ ሲጀመር ያልነበረ ሰው አይቈርብም ፤ ቅዳሴ ሲጀመር ያልነበረ ካህንም እንደዚሁ ሥጋ ወደሙ ሊቀበል ሊያቀብል አልተፈቀደለትም (ፍት ፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፲፪ ፡ በስ ፡ ፯፲፯ ።)

ለ. ከምእመናን በስተቀር ያላመኑ ሰዎች ሥጋ ወደሙ እንዳይቀበሉ መጠበቅና መቈጣጠር ያስፈልጋል ፍት ፡ ነገ ፡ ፲፫ ፡ ረስጠብ ፡ ፶፬ ።

ሐ. በንስሓ የተለየሰው የንስሓ ጊዜውን ሳይፈጽም ለሞት የሚያበቃ ደዌ ቢታመም ሥጋ ወደሙ ከመቀበል አይከለከልም ሥጋውን ደሙን ተቀብሎ ከዳነም ከምእመናን ጋር በጸሎት ይሳተፋል በቀኖና ወደተለዩ ሰዎች አይመለስም (ፍት ፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፫ ፡ ዕንቆራ. ፲፭)።

መ. ጋኔን የሚጥለው ሕመም ያለበት ፡ ሰውን የማይ ሰድብ ከጣለው በኋላ ዐረፋ የማያስደፍቀው ከሆነ ሥጋ ወደሙ ከመቀበል አይከለከልም (ፍት ነገ ፡ ፲፫ ፡ ጢሞ) ።

ሠ. ሥጋውን ቁሱ በእጁ ሲያቀብል ደሙን ንፍቅ ቁስ በዕርፈ መስቀል ለካህናት ፡ ዲያቆን ለምእመናን በዕርፈ መስቀል ይሰጣል እንጂ ንፍቅ ቁስና ዲያቆን ሥጋውን ደሙን በእጃቸው አይነኩም ።

ረ. ያቈራረቡ ተራ ቀጥሎ እንደተዘረዘረው ነው፤
፩. ሊቀ ጳጳሳት ይቀበላሉ
፪. ጳጳሳት
፫. ኤጲስ ቆጳሳት
፬. ቆሞሳት
፭. ቀሳውስት
፮. ዲያቆናት
፯. ንፍቀ ዲያቆናት በየተራቸው ይቈርባሉ ከነሱም ቀጥሎ ሁሉም በየማዕርጉ ተራ ይቈርባል ከካህናት ቀጥሎ በዕለቱ ክርስትና የተነ ሡ ይቀበላሉ ፤ ከዚያም ሕፃናት ቀጥሎ ደናግል ከዚያም ሕዝባውያን ምእመናን ሥርዓተ ቅዳሴው እንደሚያዝዘው በየማዕርጋቸው ይቈርባሉ።

ሰ. ቊርባን ተቀብሎ ማየ መቊረር ይሰጣል (ፍት፡ ነገ አን ፲፫ ፡ ክርስጣ ፷፭) ።

www.ethiopianorthodox.org

፭. ከቍርባን በኋላ የሚደረግ ጥንቃቄ

ሀ. ከቁረቡ በኋላ በዚያው ዕለት ወደ ፍርድ ቤት መሄድና መሟገት ክልክል ነው ።

ለ. በቁረቡበት ቀን ከሚስት መገናኘት ፣ አብዝቶ መብላት መጠጣት ጥፍር መቍረጥ ጠጕር መላጨት በውኃ መታጠብ ከልብስ መራቈት ክልክል ነው ፤ (ሥርዓተ ቅዳሴ ቍጥር ፭፻፷፮)

ካህኑ ሥርዓተ ቅዳሴን ለመፈጸም የሚያደርገው የመግቢያ ጸሎት

ክፍል አንድ

ሀ. ካህኑ ወደ ቤተ መቅደስ ሲገባ መዝሙረ ዳዊት ፸ኛውን መዝሙርና አቡነ ዘበሰማያትን ይደ ግማል ።

ለ. ለዲያቆኑ አንድ ጊዜ እማኔ ያደርጋል ።

ሐ. ካህናቱ « እገኒ ለከ እግዚኦ በሁሉ ልብየ ወእሰግድ ውስተ ጽርሐ መቅደስከ በፈሪሆትከ» እስከሚለው ድረስ እያነበቡ ይመልሳሉ ።

መ. ከዚህ በኋላ ካህኑ ወደ መንበሩ ተጠግቶ ታቦቱን በመዳሰስ ጸጸስ ካለ ልብሱን ይዞ ወስዶ አስባርኮ ይለብሳል ካህኑ ልብሰ ተክህኖውን ሲለብስ ሌሎች ካህናት «ካህናቲከ ይለብሱ ጽድቀ ወጻድቃኒከ ትፍሥሕተ ይትፌሥሑ» ይላሉ ።

ሠ. ካህኑ ልብሰ ተክህኖውን ከለበሰ በኋላ በአንቀጸ ምዕራብ ወደ ቅድስት ወጥቶ ፊቱን ወደ ሕዝቡ አድርጎ «አ እጉየ» የሚለውን ምዕዳንና ጸሎተ ንስሓን ያነብባል ።

ረ. በሥርዓተ ቅዳሴው ላይ የታዘዙትን መዝሙራት ይጸልያል ።

ሰ. ከዚያ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ ከመጋረጃው በአፍአ ሆኖ በሥርዓተ ቅዳሴ የታዘዘውን ይደ ግማል

«ወአንሰ በብዝኀ ምሕረትከ እበውእ ቤተከ ወእሰግድ ውስተ ጽርሐ መቅደስከ በፈሪሆትከ» እያለ ወደታቦቱ ፊቱን መልሶ አንድ ጊዜ ይሰግዳል ።

ቀ. ከመጋረጃ በአፍአ የሚጸለየውን ጸሎት ከፈጸመ በኋላ አንድ ጊዜ ሰግዶ ወደ መቅደስ ይገባና ጸሎቱን ይቀጥላል፤ በታቦቱ ፊት ሦስት ጊዜ ከሰገደ በኋላ በንዋየ ቅድሳት ላይ የሚጸለየውን ጸሎት ይቀጥላል ።

በ. የማኅፈዱን ጸሎት ይጸልይና ይባርከዋል የጸሐሱን ጸሎት ይጸልይና ይባርከዋል የጽዋውን ጸሎት ይጸልይና ይባርከዋል ፤ የመሶበ ወርቁን ጸሎት ይጸልይና ይባርከዋል ።

ተ. ካህኑ የንዋያተ ቅድሳቱን ጸሎት ከፈጸመ በኋላ ጸሐል ጽዋውን እያለበሰ «እግዚአብሔር ማእምረ ልብ»የሚለውን ጸሎት ይጸልያል፤ከዚያም ንዋያተ ቅድሳቱን ካዘጋጀና በቦታ በቦታቸው ካስቀመጠ በኋላ «አ እግዚኦ እግዚአብሔር

www.ethiopianorthodox.org

አምላክነ ዘመሀርከነ ዘንተ ምሥጢረ ዐቢየ» የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ።

ጎ. ጸሎቱን ሲጨርስ እጁን ይታጠባል ።

ነ. ዲያቆናቱ መሶበ ወርቁን ይዘው ወደ መቅደስ ሲገቡ «እምነ በህ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን» ይላሉ ፤ ዕለቱ ረቡዕ ወርብና ቅዳሜ የሆነ እን ደሆነ «መስቀል አብርሀ» ዕለቱ እሑድ ሰንበተ ክርስቲያን የሆነ እንደሆነ «ኵሉ ዘገብራ ለጽድቅ» ይላሉ ።

ካህኑ በመሶበ ወርቁ ላይ እጁን ረብቦ «ተዘከር እግዚኦ እለ አቅረቡ ለከ ዘንተ ቍርባነ» እያለ አንድ ጊዜ መንበሩን ይዞራል ።

አ. ካህኑ በርጥብ እጁ ጎብስቱን ይዞ ይመዘምዛል

ከ. ከመዘመዘው በኋላ ጎብስቱንና ጽዋውን በትእ ምርተ መስቀል አትሞ ጎብስቱን በሰሜን አን ቀጸ መንበር ለንፍቁ ቂስ ይሰጠዋል ፤ ንፍቁ ቂስ በአንቀጸ ምዕራብ ሆኖ በማጎፈድ ይቀበ ልና «ኢየሱስ ክርስቶስ ሊቀካህናት በከመ ገንዘከ ዮሴፍ ወኒቆዲሞስ» የሚለውን ጸሎት እየጸ ለየ ጠቅልሎ በደቡብ የመንበር በር ይሰጠ ዋል ።

ካህኑ ጎብስቱን በእጁ ይዞ መብራት የያዘው ንፍቀ ዲያቆን በፊት በፊት ፤ ጽዋ የያዘው ሠራ ዒው ዲያቆን በኋላው ሆነው እሱ በማህል ሁኖ «እግዚአብሔር አምላክነ ዘተወከፍከ ቍር

ባነ አቤል» እያለ መንበሩን አንድ ጊዜ ይዞራል ። . . .

ወ. ሠራዒ ዲያቆን ወይኑን በጽዋው ይዞ መዝ ፷፪ «እግዚአብሔር ይሬዕየኔ እያነበበ መንበሩን ይዞራል ።

ዐ. ቀዳስያኑ «ሃሌ ሉያ እመቦ ብእሲ» የሚለውን የሲኖዶሱን ቃል ያውጁሉ ቀጥሎ «አንቲ ውእቱ መሶበ ወርቅ ንጹሕ እንተ ውስቴታ መና ኅቡዕ» እያሉ ይዘምራሉ ፤ በመዋዕለ ጾንጠቆስጤ (በዓለ ሃምሳ) «እመቦ ብእሲ» በሚለው ፋንታ «ሃሌ ሉያ ዮሴፍ ወኒቆዲሞስ ገነዝዎ ለኢየሱስ» ይባላል ።

ዘ. ከዚህ በኋላ ካህኑ ጎብስቱን በጸሐል ላይ ያኖ ረዋል ። ይህም ጌታ ወደ መቃብር መውረዱን ለማስታወስ ነው ።
«አንበርነ ዲበ ዝንቱ ጸሐል ቡሩክ በአምሳለ መቃብር ዘነበርከ ውስቴቱ ሠሉሰ ዕለተ ወሠሉስ ለያልየ» እንዲል)
ንፍቅ ካህን ጽዋውን ከዲያቆኑ ተቀብሎ ወይ ኑን በመንበሩ ላይ በአለው ጽዋ ይቀዳዋል ።

የ. «ቡሩክ እግዚአብሔር» እያለ ጎብስቱን አንድ ጊዜ ወይኑን አንድ ጊዜ ሁለቱንም አንድ ጊዜ አመልካች ጣቱን (ከአውራጣቱ ቀጥሎ ያለውን) አመሳቅሎ ፫ ጊዜ ይባርካል ።
ከዚህ ላይ ፫ የውስጥ ቡራኬ ይጀመራል ካህኑ ቡራኬውን ከአደረገ በኋላ «ተዘከረኒ አ አቡየ

www.ethiopianorthodox.org

ቀሲስ»በማለት የእጁን መዳፍ ለሚረዳው ካህን ይሰጣል ፤ ተራዳኢውም እጁን በመዳፉ ላይ ጭኖ ይጸልይለታል ።

ደ. ከዚህ በኋላ ካህኑ በሰፊሐ እድ ማለት እጁን ዘርግቶ«አሐዱ አብ ቅዱስ አሐዱ ወልድ ቅዱስ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ»እያለ በዓቢይ ቃል ሃይማኖትን ይመሰክራል ።

ሕዝቡ«በአማን አብ ቅዱስ በአማን ወልድ ቅዱስ በአማን ውእቱ መንፈስ ቅዱስ»ብለው በዜማ ይመልሳሉ ።

ገ. ካህኑና ሕዝቡ «ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ኵል ክሙ አሕዛብ» የሚለውን መዝሙር በመ ቀባበልና በመከታተል ይዘምራሉ ።

ክፍል ሁለት

ሁለተኛው ክፍል ጸሎተ አኰቴት ነው ፤

ሀ. ዲያቆን በዜማ «ተንሥኡ ለጸሎት» ይላል ፤ ሕዝቡ«እግዚአ ተሣሃለነ» በማለት ይጸልያሉ ካህኑ «ሰላም ለኵልክሙ» ይላል ፤ ሕዝቡ «ምስለ መንፈስክ» ብለው ይመልሳሉ፤

ለ. ቀጥሎ ካህኑ ጸሎተ አኰቴት «ነአኵቶ ለንባሬ ሠናያት» ብሎ ይጸልያል ፤

ሐ. ዲያቆን «ጸልዩ» ይላል ፤

ሕዝቡ አቡነ ዘበሰማያትን ይጸልያሉ ፤

መ. ካህኑ ጸሎተ አኰቴትን በመቀጠል «አርኅቅ እግዚአ እምኔየ» ብሎ ራሱን በመስቀል አንድ

ጊዜ ይባርካል፤«ወእምነ ኵሉ ሕዝብከ»በማለት ፊቱን ወደ ምዕራብ መልሶ ሕዝቡን በመስቀል አንድ ጊዜ ይባርካል «ወእምዝንቱ መካን ቅዱስ» ሲል በመንበሩ ዙሪያ ያሉትን ማለት ልዑካኑን አንድ ጊዜ በመስቀል ይባርካል ፤ በድምሩ ፫ የአፍአ ቡራኬ ይባርካል ፤ የአፍአ ቡራኬ እዚህ ላይ ይጀመራል ።

ሠ. ንፍቅ ዲያቆን«ተንሥኡ ለጸሎት»ይላል ንፍቅ ካህን «ሰላም ለኵልክሙ» ብሎ ጸሎተ መባዕ ይጸልያል ።

ረ. ሠራዒ ዲያቆን «ተንሥኡ ለጸሎት» ይላል በን ባብ ሠራዒ ካህን እንደዚሁ በንባብ «ሰላም ለኵልክሙ» ይልና ጸሎተ እንፎራ (የኅብስትና የወይን መባረኪያ ጸሎት) ይጸልያል፤ በጸሎተ እንፎራ ላይ «አርኢ ገጸከ ላዕለ ዝንቱ ኅብስት» ሲል ወደ ኅብስቱ «ወዲበ ዝንቱ ጽዋዕ»ሲል ወደ ጽዋው ያመለክታል (እማሬ ያደርጋል) እንደዚሁም«ወሚጦ ለዝንቱ ኅብስት» ሲል ወደ ኅብስቱ «ወዘተደመረ ውስተ ዝንቱ ጽዋዕ» ሲል ወደ ጽዋው ያመለክታል በድምሩ በዚህ ጸሎት ላይ ፬ እማሬ አለ ።

ሰ. በጸሎተ እንፎራ ላይ «ባርኮ ለዝንቱ ኅብስት» ሲል በኅብስቱ ላይ አንድ ቡራኬ «ወቀድሶ ለዝንቱ ጽዋዕ» ሲል አንድ ቡራኬ በጽዋው ላይ « ወእንጽሖሙ ለክልዔሆሙ» ሲል በሁለቱም ላይ አንድ ቡራኬ በድምሩ ፫ የውስጥ ቡራኬ ይባርካል እስከዚህ ድረስ የውስጥ ቡራኬ ፯ ይሆናል ።

www.ethiopianorthodox.org

ቀ. ካህኑ«አንበርን ዲበ ዝንቱ ጸሕል» የሚለውን ጸሎተ መግነዝ እየደገመ ጎብስቱንና ጽዋውን ይከድናል ።

በ. ከዚህ በኋላ ዲያቆኑ «ስግዱ ለእግዚአብሔር በፍርሀት» ብሎ ሕዝቡን ያዝዛል ።

ሕዝቡ«ቅድሜከ እግዚኦ ንሰግድ» እያሉ ይሰ ግዳሉ ።

ተ. የሚረዳው ንፍቅ ካህን «ፍትሐት ዘወልድን ይደግማል፤ «ፍትሐት ዘወልድ» ሲደግም ልዑ ካኑ አድንኖ ያደርጋሉ ፤ በጸሎተ ፍትሐት ዘወልድ ላይ «ወለኵሉ ሕዝብከ ፍትሐሙ» ካለ በኋላ የሐዲሳን ሙታንን ስም ይጠራል «አግብርቲከ እለ ተልእኩ በዛቲ ዕለት ቀሲስ ወዲያቆን ወካህናት » ሲል ሠራሚው ካህን ወደ መንበሩ ካህናቱን አንድ ጊዜ በመስቀል ይባርካል፤ «ወኵሉ ሕዝብ» ሲል ሕዝቡን አንድ ጊዜ በመስቀል ይባርካል፤ «ወምስኪነትየኒ አነ ገብርከ » ሲል ራሱን አንድ ጊዜ በመስቀል ይባርካል በድምሩ በፍትሐት ዘወልድ ጸሎት ላይ ሦስት የአፍአ ቡራኬ አለ ። እስከዚህ ድረስ የአፍአ ቡራኬ ፮ ይሆናል ።

ጎ. ከዚህ በኋላ ንፍቅ ዲያቆን ወደ መቅደስ ይገ ባና ሙዳየ ዕጣን ለቄሱ ያቀርባል ።
ንፍቅ ካህን ወደ መቅደስ ይገባና ማዕጠንት (ጥና) ለሠራሚው ካህን ያቀርባል ፤ ሠራሚው

«በዘንዜከር» ብሎ መዓልትና ሌሊቱን ከአሠረቀ በኋላ ጸሎተ ዕጣን ይደግማል ።

ነ. ዲያቆን በእንተ ቅድሳትን ይጸልያል ሕዝቡ በየክፍለ ቃሉ» አሜንእግዚኦ ተሣሃለነ»ወይም «አሜን ኪርያላይሶን» ይላሉ ።

አ. ካህኑ አምስት ቆቀር ዕጣን መርጠ ከባረከው በኋላ «አበውዕ ለከ ዕጣነ ምስለ ሐራጊት» እያለ ሦስቱን ቆቀር ዕጣን አንዳንዱን በእቱ ወገን ወደጥናው ያገባል ጳጳስ ከአለ ቄሱ ዕጣ ኑን በቀኝ እጁ ጥናውን በግራ እጁ ይዞ ለቡ ራኬ ያቀርብለታል፤ ጳጳስ ባይኖር ግን ቄሱ ራሱ ይባርካል ፤ ካህኑ ዕጣኑን ከጨመረ በኋላ «ስብሐታተ መላእክት» የሚለውን እየጸለየ በም ዕራብ በር ቆሞ ምሥዋዑን ያጥናል ።

ከ. «ንስአለከ እግዚኦ ወናስተበቍዓከ ከመ ትዘክራ ለቅድስት አሐቲ ቤተ ክርስቲያን » ከሚለው ጸሎት ሲደርስ እያጠነ ሦስት ጊዜ መንበሩን ይዞራል ቄሱ ዑደት ሲያደርግ መብራት የያ ዘው ንፍቁ ዲያቆን ከፊቱ ሠራሚው ዲያቆን መጽሐፈ ጳውሎስን በግራ እጁ መስቀል በቀኝ እጁ ይዞ በካህኑ ኋላ ሆኖ ሦስቱም አብረው ይዞራሉ ።

ዲያቆን በመጀመሪያው ዑደት «ጸልዩ በእንተ ሰላመ ቤ/ክርስቲያን» በሁለተኛው ዑደት«ጸልዩ በእንተ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት» በሦኛው ዑደት «ጸልዩ በእንተ ማኅበርነ» እያለ ጸሎት ያዝዛል። ዲያቆኑበዑደትጊዜጸልዩእያለጸሎትሲያዝሕዝቡ

www.ethiopianorthodox.org

«አሜን ኪርያላይሶን እግዚኦ ተሣሃለነ» እያሉ ይጸልያሉ ።

ሊቀ ጳጳሳት ባረፈ ጊዜ በመንበሩ እስኪተካ ድረስ ካህኑ በ፪ኛው ውደት ላረፈው«ተዘከር እግዚኦ ነፍሰ አቡነ እገሌ»ለሚተካው«ወአን ብር ለነ ዲበ መንበሩ ኖላዌ ኄረ » የሚለውን ይጸልያል ።

ወ. ውደት ሲያልቅ ዲያቆን በዓቢይ ዜማ«ተንሥኡ ለጸሎት» ይልና ካህኑ ፫ ጊዜ «ንስግድ» እያለ ምሥዋዑን ያጥናል ።

ሕዝቡ «ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ»እያሉ ተሰጦ ይቀበላሉ ።

ዐ. ከዚህ በኋላ ካህኑ«ተዘከሮ እግዚኦለአቡነ እገሌ» እያለ ስለ ጳጳሱ ሦስት ጊዜ ዕጣን ያሳርጋል፤ቀሳውስቱን እያንዳንዱን «እስእለከ አ አቡየ ቀሲስ ከመ ትዘከረኒ በጸሎትከ ቅድስት»እያለ ዕጣን ያሳርጋል «ቀሳውስቱም እግዚአብሔር ይትወ ከፍ መሥዋዕተከ ወያዴኑ መዓዛ ዕጣንከ» እያሉ ይመልሱለታል

ዘ. ካህኑ ዲያቆኑን«በረከተ ጳውሎስ ይኅድር በላዕ ሌክ»በማለት ቦአንብሮተ እድ ይባርከዋል ሌሎ ችን ዲያቆናት«እግዚአብሔር ልውልይባርከ ወያ ብርህ አዕይንተ አልባቢክ»እያለ በመስቀል ይባርካል ሕዝቡን ሲባርክ ወንዶችን«እግዚኦ ብሔር ልውል ይባርከ ወያርኢ ገጸ ላዕሌክ በማለት በመስቀል ይባርካቸዋል ፤ ሴቶችን «እግ

ዚአብሔር ልውል ይባርኪ ወያርኢ ገጸ ላዕሌኪ» በማለት ይባርካቸዋል ።

የ. ከዚህ በኋላ ካህኑ ወደ ቅድስት በምዕራብ በር በቀኝ በኩል ይወርድና« ስብሐት ወክብር ለሥ ሉስ ቅዱስ»እያለ በአራቱ መዓዝን በየአንቀጹ እየዞረ ያጥናል ፤ ካህኑ አጥኖ ሲዞር «እግዚኦ ብሔር አምላክነ በከመ አንህልከ ቅድመ ጥቅግ ለኢያሪኮ» የሚለውን ይጸልያል ዞሮ ሲመለስ በምዕራብ በር በግራ በኩል ወደ መቅደስ ሲገባ «ቦአ መልአክ ኀቤሃ»እያለ አመቤታችንን ያመ ሰግናል ፤ ከገባ በኋላ መንበሩን አንድ ጊዜ እያ ጠነ ዞሮ ሲመለስ «አ ተወካፌ ንስሓ» የሚለውን ጸሎት እየጸለየ በምሥዋዑ ላይ ሦስት ጊዜ ዕጣን ያሳርጋል ።

ደ. ከዚህ በኋላ ንፍቅ ዲያቆን በዓቢይ ዜማ «ተን ሥኡ ለጸሎት» ይላል ሕዝቡ «እግዚኦ ተሣሃለነ» ይላሉ ንፍቅ ካህን «ሰላም ለኩልክሙ» ይላል ሕዝቡ «ምስለ መንፈስከ» ይላሉ ቀጥሎ ንፍቁ ቄስ«እግዚኦ አእምሮ ወዜናዌ ጥበብ» የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ።

ጘ. ሠራዒ ዲያቆን «ኵሉ ዘኢያፈቅሮ» እያለ ወደ ቅድስቱ ከወጣ በኋላ ፊቱን ወደ ምዕራብ አድርጎ የጳውሎስን መልእክት ያነብባል የጳውሎስ ንባብ ሲያልቅ« በረከተ አብ ወፍተ ወልድ ወሀብተ መንፈስ ቅዱስ»ይላል ሕዝቡ «ቅዱስ ሐዋርያ ጳውሎስ» የሚለውን ተሰጦ ይቀበላሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

ጠ. ካህኑ «አ አምላክ ዘለዓለም» የሚለውን ከጸለየ በኋላ ንፍቅ ዲያቆን «ነገር ዘእመልእክተ እገሌ» እያለ ወደ ቅድስቱ ይወጣና ፊቱን ወደ ሰሜን አድርጎ መልእክተ ሐዋርያን ያነብባል የመልእክተ ሐዋርያ ንባብ ሲያልቅ «አ አጎውየ ኢታፍቅርዎ ለዓለም» ይላል ። ሕዝቡም «ቅዱስ ሥሉስ ዘጎቡር ህላዌክ» የሚለውን ተሰጥዎ ይቀበላሉ ።

ጰ. ካህኑ «እግዚእነ ወአምላክነ» የሚለውን ጸሎት ይጸልያል «ወዕቀባ ለቤተክርስቲያንከ ቅድስት» ሲል ራሱን አንድ ጊዜ በመስቀል ይባርካል ። «ወባርክ ላዕለ አባግዐ መርዔትክ» ሲል አንድ ጊዜ ሕዝቡን ይባርካል «ወአብዝኀ ለዛቲ ዐጸደ ወይን» ሲል በመንበሩ ዙሪያ ያሉትን አንድ ጊዜ ይባርካል በጠቅላላ ፫ የአፍአ ቡራኬ ያደርጋል ። እስከዚህ የአፍአ ቡራኬ ፱ ይሆናል ።

ጸ. ንፍቅ ካህን «ነቅዕ ንጹሕ ዘእም እንቅዕተ ሕማ ንጹሐን» እያለ ይወጣና ፊቱን ወደ ደቡብ አድርጎ ግብረ ሐዋርያት ያነብባል የግብረ ሐዋርያት ንባብ ሲያልቅ «መልአ ወአብየ ወተለዓለ ቃለ እግዚአብሔር» ይላል ሕዝቡም «ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ አንተ»የሚለውን ምስጋና በዜማ ይላሉ።

ፀ. ካህኑ «እግዚአብሔር ዘተወከፍከ መሥዋዕተ አቡነ አብርሃም» የሚለውን ጸሎት ከጸለየ በኋላ እንደመጀመሪያውጸሎተ ዕጣን «ንስእለከ ወናስተበቍዓከ» የሚለውን እየጸለየና እያጠነ ሦስት ጊዜ መንበሩን ይዞራል ፤አሁንም ንፍቁ ዲያቆን መብራት ይዞ በፊቱ ፤ ሠራዒው ዲያቆን መስቀልይዞ በኋላው ሆኖ አብረው ተከታትለው ይዞራሉ ከውደት በኋላ ካህኑ «ተፈሥሒ አ ዘንስእለኪ ዳኅና»እያለወደ እመቤታችን ይማፀናል ።

ፈ. ከዚህ በኋላ በስተምዕራብ ከመንጦላዕቱ በውጭ ቀዳሾች ዲያቆናች ፊታቸውን ወደ ምዕራብ ቀሳውስቱ ፊታቸውን ወደ መንበሩ መልሰው በመቀባበል ፸ዝውእቱ ጊዜ ባርኮትን » በዜማ ይላሉ ሲቀባበሉም ቀሳውስቱ «ዝውእቱ» ሲሉ ዲያቆናቱና ሕዝቡ «ዕጣን ይእቲ ማርያም» እያሉ ነው ።

ፐ. በመዋዕለ ጳንጠቆስጤ (በዓለ ሃምሳ) በዝውእቱ ሩንታ «ክርስቶስ ተንሥአ እሙታን» ይባላል ።

ክፍል ሦስት

፫ኛው ክፍል ኪዳን ነው፤

ሀ. ካህኑ «ቅዱስ» ይልና ኪዳን ይደርሳል ፤

ለ. ቅዳሴው ሌሊት ከሆነ ወይም ነግህና ሠለስት የሆነ እንደሆነ ኪዳን ፪ኛ ክፍል «እግዚአብሔር አብ ወሃቤ ብርሃን» ይባላል ሠርክ የሆነ እንደሆነ የሠርክ ኪዳን «ለክ ለአብ ዘኢይማስን» ይባላል ።

ሐ. ከኪዳን ቀጥሎ ሕዝቡ «አ ሥሉስ ቅዱስ መሐረነ» የሚለውን በዜማ ይላሉ

መ. ካህኑ «ሃሌ ሉያ ለአብ ተፈሥሒ ተፈሥሒ» ሲል ሕዝቡ «እግዚአብሔር ምስሌኪ»እያሉ በመቀባበል ይዘልቃሉ ቀጥሎ «ካህኑ ስብሐት ወክብር ለሥሉስ ቅዱስ ይደሉ»ይላል።

www.ethiopianorthodox.org

ክፍል አራት

ይኸው ክፍል ጸሎተ ወንጌል ነው ፤

ሀ. ዲያቆን በዓቢይ «ተንሥኡ ለጸሎት» ይላል ካህኑ «እግዚአብሔር እግዚኦ ኢየሱስ ክርስቶስ» የሚለውን ጸሎተ ወንጌል ያደርሳል ። ዲያቆን «ጸልዩ በእንተ ወንጌል ቅዱስ» ሕዝቡም «ረስየን ድልዋን ለሰሚዐ ወንጌል ቅዱስ» ይላሉ ፤ ካህኑ «ተዘከር ካዕበ» ብሎ ይጨርሳል ፤

ለ. ዲያቆኑ ከመዝሙረ ዳዊት ምስባክ በዜማ ይሰብካል ሕዝቡ ምስባኩን ይቀበላሉ ዲያቆኑ ምስባኩን መልሶ ይሰብካል ሕዝቡም ደግመው ይቀበላሉ በምስተኛው ምስባኩን ሕዝቡ ብቻ ይላሉ ፤

ሐ. ከዚህ በኋላ ካህኑ «እግዚአብሔር ልዑል ይባርክ ላዕለ ዙልን» እያለ አራቱን ማዕዝን በመስቀል ይባርካል ፤ ወዲያው «እግዚ አብሔር አምላክን------አንተ ውእቱ ዘፈ ነውኮሙ ለአርዳኢክ» የሚለውን ይጸ ልያል ።

መ. ከዚህ በኋላ ካህኑ አንድ ቆቅር ዕጣን በማ ዕጠንቱ ጨምሮ መብራት የያዘ ንፍቅ ዲያቆን በፊቱ ፣ ንፍቅ ካህን ወንጌሉን ይዞ፣ ንፍቁን ዲያቆን በመከተል ሠራዒው ካህን ማዕጠንት ይዞ በመካከል ሆኖ እያጠነ ፣ ሠራዒ ዲያቆን መስቀል ይዞ

ሠራዒውን ካህን ተከትሎ ይዞራሉ ። መንበ ሩን ዞረው በአንቀጸ ምዕራብ ሲደርሱ ንፍቅ ካህን በምሥዋዑ ፊት ለፊት ሆኖ ወደ ምዕራብ ፊቱን መልሶ ወንጌሉን ገልጦ ይቆማል ፤ ካህኑ «ቡሩክ እግዚአብሔር አብ አኃዜ ዙሉ ዓለም አምላክነ ወቡሩክ ወልድ ዋሕድ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ወቡ ሩክ መንፈስ ቅዱስ አራቅሊጦስ» እያለ በማ ዕጠንት ወንጌሉን ያጥናል ካህኑ «ቡሩክ» እያለ ወደ ወንጌሉ በሚያጥንበት ጊዜ ንፍቁ ካህን «አዕዙትም ለአብ አዕዙትም ለወልድ አዕዙትም ለመንፈስ ቅዱስ» እያለ ይመልሳል ወንጌሉን ለካህኑ ሰጥቶ ማዕ ጠንቱን ይቀበላል ።

ሠ. ካህኑ ወንጌሉን ከንፍቁ ካህን ሲቀበል አይቶ ዲያቆኑ በምዕራብ በር ሆኖ ፊቱን ወደ ምሥ ራቅ አድርጎ «ሃሌ ሉያ» ካለ በኋላ እንደገና ፊቱን ወደ ምዕራብ መልሶ «ቁሙ ወአጽምው ወን ጌለ ቅዱሰ» ብሎ ሕዝቡን ያዝዛል ።

ረ. ካህኑ ለሕዝቡ ወንጌሉን እያሳየ ፊቱን ወደ ሕዝቡ መልሶ «እግዚአብሔር ምስለ ዙልክሙ» ካለ በኋላ ወንጌሉን ዘርግቶ በታላት ዜማ «ወንጌል ቅዱስ» ይልና መንበሩን ዞሮ በምዕራብ በር በቀኝ በኩል ወደ ቅድስት ይወርዳል ፤ በዚህ ጊዜ መብራት የያዘ ንፍቅ ዲያቆን በፊት ማዕጠንት የያዘ ንፍቅ ቄስ፣ወንጌሉን የያዘ ካህን

www.ethiopianorthodox.org

በመከታተል ሠራዒ ዲያቆን በኋላ ሆነው ተከ
ታትለው ይወጣሉ ።

ሰ. ካህኑ «ነዋ ወንጌለ መንግሥተ ሰማያት» ይልና ወንጌሉን ለንፍቁ ካህን ይሰጠዋል ።

ንፍቁ ካህን «መንግሥቶ ወጽድቆ ዘአወፈየኒ አወፈይኩከ» ይልና ወንጌሉን ተቀብሎ ለዲ ያቆኑ ይሰጠዋል ፤ ዲያቆኑ « ነስሑ እስመ ቀር በት መንግሥተ ሰማያት» በማለት ወንጌሉን ይቀበልና ይይዛል። ካህኑ መስቀሉን ከዲያቆኑ ይቀበልና በቀኝ እጁ ይዞ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ ወንጌሉን ያነብባል ።

ሸ. ካህኑ ወንጌሉን ሊያነብ ሲል የወንጌላዊውን ስም እየጠራ «ባርክ እግዚኦ ነገረ ዘእምወንጌለ እገሌ» ይሳል በዮሐንስ ወንጌል ግን« ዝ ቃል ዘእ ግዚእነ ወአምላክነ» ይላል ፤ ወንጌል ከተነበበ በኋላ በመጨረሻ ካህኑ በማቴዎስ «ሰማይ ወምድር የኀልፍ ወቃልየሰ ኢየኃልፍ ይቤ እግ ዚእ ለአርዳኢሁ» በማርቆስ «እንዘ እግዚእ ይረ ድዕ ወቃሎ ያጸንዕ በትእምርት ዘይተሉ ዘቦ ዕዝን ሰሚዐ ለይስማዕ ይቤ እግዚእ ለአርዳኢሁ» በሉቃስ «ይቀልል ኅልፈተ ሰማይ ወምድር እም ትደቅ አሐቲ ቃል እምኦሪት ወእምነቢያት ይቤ እግዚእ ለአርዳኤሁ » በዮሐንስ«ዘየአምን በወልድ ቦ ሕይወት ዘለዓለም» ብሎ ሲፈጽም ሕዝቡ የወንጌሉን መርገፍ በኅብረት ይላሉ ።

ቀ. ወንጌል ከመነበቡ በፊት ንፍቅ ካህን «ርኁቀ መዓትን» ይጸልያል ።

በ. ሠራዒው ካህን ወንጌሉን አንብቦ ሲጨርስ ንፍቁ ቄስ «ስብሐት ለከ እግዚአብሔር . . .» የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ።

ተ. ካህኑ አንብቦ ከፈጸመ በኋላ ወንጌሉን ያሳ ልማል ፤ ሕዝቡ ወንጌሉን ሲሳለሙ «ነአምን በቃለ ወንጌል ቅዱስ » እያሉ በቃለ ወንጌል ማመናቸውን ይመሰክራሉ ።

ቸ. ጸሎተ ወንጌል ከተፈጸመ በኋላ ንፍቅ ዲያቆን መብራት ይዞ በፊት ንፍቅ ካህን ማዕጠንት ይዞ በኋላ ሆኖ ሁለቱም በቅድስት በቀኝ በኩል ዞረው በሰሜን የመቅደሱ በር ይገባሉ ።

ኀ. ዲያቆን በቅድስቱ ላይ ሆኖ ፊቱን ወደ ምዕራብ መልሶ ቃጭል እየመታ «ዓው ንኡሰ ክር ስቲያን» ይላል ይህንንም የሚያውጅበት ምክንያት ንኡሰ ክርስቲያን የሚባሉት የክ ርስትና ሃይማኖትን በማጥናትና ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን በመከታተል ላይ ያሉት ገና ያል ተጠመቁት ሰዎች ስለሆኑ ለመቅረብ ስለማ ይችሉ ነው ።

ክፍል ፫

፫ኛው ክፍል ጸዋትው ነው ። ጸዋትው ማለት ስለ ሰላመ ቤተ ክርስቲያን ስለ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ስለ ማኅበረ ምእመናን የሚጸለየው ጸሎት ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

ሀ. ካህኑ ወደ መቅደስ ገብቶ በታቦቱ ፊት «እግዚአብሔር አምላክነ ዘበእንተ አፍቅሮትከ ሰብአ ፈነውኮ ለወልድከ ዋሕድ ⁘የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ።

ለ. ከዚያ በኋላ ካህኑ ስለ ሰላመ ቤተ ክርስቲያን ይጸልያል፤ «ሙሉ ሕዝበ ወሙሉ መራዕየ ባር ኩሙ» ሲል አንድ ጊዜ ሕዝቡን በመስቀል ይባርካል እስከዚህ ድረስ የአፍአ ቡራኬ አሥር ይሆናል ።

ሐ. ዲያቆን «ጸልዩ በእንተ ሰላመ ቤተ ክርስቲያን» ይላል ሕዝቡ «ኪርያላይሶን (እግዚኦ ተማ ሃለነ» ይላሉ ።

መ. ንፍቅ ዲያቆን «ተንሥኡ» ይልና ንፍቅ ካህን ስለ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ይጸልያል፤ ንፍቁ ዲያቆን «ጸልዩ በእንተ ሊቅነ» በማለት ስለጳጳሳትና ኤጲስ ቆጳሳት ስለ ቀሳውስትና ዲያቆናት ስለ ሕዝበ ክርስቲያንም ሁሉ እንዲጸልዩ ሕዝቡን ያዝዛል ሕዝቡም አቡነ ዘበሰማያትን ይጸልያሉ።

ሠ. ዲያቆን «ተንሥኡ» ይልና ካህኑ ስለማኅበረ ምእመናን ይጸልያል፤ «ተዘከር እግዚኦ ማኅበረነ ባርከሙ» ሲል ሕዝቡን አንድ ጊዜ በመስቀል ይባርካል፤ እስከዚህ ድረስ የአፍአ ቡራኬ ፲፩ ይሆናል ።

ፈ. ዲያቆን «ጸልዩ በእንተ ዛቲ ቤተ ክርስቲያን» ብሎ ጸሎት ያዝዛል ፤ ሕዝቡ «ማኅበረነ ባርክ ዕቀብ በሰላም» በማለት ይጸልያሉ ።

ሰ. ዲያቆን «ወንበል ሁልነ በጥበበ እግዚአብሔር ጸሎተ ሃይማኖት» ወይም «በጥበበ እግዚአብሔር አውሥኡ ጸሎተ ሃይማኖት» ብሎ ያዝዛል ፤ ሕዝቡም ቅዳሴው የሊቃውንት ከሆነ ጸሎተ ሃይማኖትን ይጸልያሉ ፤ ፍሬ ቅዳሴው ቅዳሴ እግዚእ ቅዳሴ ሐዋርያት ቅዳሴ ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድ የሆነ እንደሆነ አመክንዮ ዘሐዋርያትን ይጸልያሉ ።

ቀ. ካህኑ «ተዘከር እግዚኦ ማኅበረነ» የሚለውን ጸሎት ከፈጸመ በኋላ ማዕጠንቱን አንሥቶ በምሥዋዑ ላይ ፫ ጊዜ ዕጣን ያሳርጋል ፤ ምሥዋዑን ከአጠነ በኋላ በአድንኖ ርእስ በመን በሩ ፊት አራቱን ማዕዘን አጥኖ ለንፍቁ ካህን ማዕጠንቱን ይሰጣል ።

ክፍል ፮

ስድስተኛው ክፍል ፍሬ ቅዳሴ ነው ።

ሀ. ጸሎተ ሃይማኖት ከተባለ በኋላ ካህኑ «ዘከነ ንዱሐ ይንሣእ ኦምቍርባን» እያለ ያውጃል ፤ በዚህ ጊዜ እጁን በሕዝቡ ፊት ይታጠብና ማዩን በእጁ እንደ ያዘ «በክመ አንጻሕኩ እደውየ-----» በማለት ሐላፊነትን አስረድቶ በሕዝቡ ፊት ይረጨዋል ።

ለ. ዲያቆን በምዕራብ በር ብቅ ብሎ ፊቱን ወደ ሕዝቡ አድርጎ «አመቦ ዘአስተሐቀረ ዘንተ ቃለ ቀሲስ» የሚለውን ዐዋጅ ያውጃል፤ቀጥሎ ካህኑ

www.ethiopianorthodox.org

«እግዚእየ ወአምላኪየ ገባሬ ሥርዓት ወሀቤ ሰላም ወፍቅር አሰስል እምላዕሌየ ዙሎ ሕሊና እኩየ» የሚለውን ይጸልያል በዚህ ጊዜ ንፍቅ ካህን ጎብስቱ የተሸፈነበትን ማጎፈድ ይገልጣል ።

ሐ. ከዚህ በኋላ ዲያቆን በዓቢይ ዜማ «ተንሥኡ ለጸሎት» ይላል ሕዝቡ «እግዚኦ ተማሃለነ» ካህኑ «ሰላም ለኵልክሙ» ሕዝቡ «ምስለ መንፈስክ» ይላሉ ።

ከዚህ በኋላ ካህኑ «እግዚአብሔር ዓቢይ ዘለዓለም» የሚለውን ይጸልያል ፤ በዚህ መካከል ካህኑ «ስብሐት ለእግዚአብሔር በሰማያት» ሲል ሕዝቡ ተቀብለው «ስብሐት ለእግዚአብሔር በሰማያት» እያሉ ያመሰግናሉ ። ቀጥሎ ካህኑ «አ እግዚኦ በሥምረትከ ምላእ ውስተ አል ባቢነ ----» የሚሰውን ሲጸልይ ዲያቆኑ «ጸልዩ በእንተ ሰላም - - - - ተአምኑ በበይናቲክሙ» ብሎ ሕዝቡን ያዝዛል ሕዝቡም «ክርስቶስ አምላክነ ረስየነ ድልዋነከመ ንትአማኅ በበይናቲነ» በማለት ይጸልያሉ ይህንንም እየጸለዩ ርስበርሳቸው እማኔ ያደርጋሉ ።

መ. ካህኑ ከእማኔው ቀጥሎ «ወንትመጠ እንበለ ኵነኔ እምሀብትከ ቅድስት ---» ብሎ ከፈጸመ በኋላ የዕለቱን ፍሬ ቅዳሴ ይጀምራል ።

ሠ. ከጸሎተ ቡራኬ ሲደርስ ዲያቆን «በእንተ ብፁዕ ወቅዱስ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት አባ እገሌ» ብሎ የቅዱስ ፓትርያርኩን ስም ከጠራ በኋላ

« ወብፁዕ ሊቀ ጳጳሳት አባ እገሌ» ብሎ የሀገረ ስብከቱን ሊቀ ጳጳሳት ስም ይጠራል ።

ረ. ንፍቅ ካህን ጸሎተ ቡራኬ ይጸልያል ፤ በጸሎቱ ላይ «ባርክ» የሚል ቃል ሲያነሣ ሠራዒ ካህን በእጁ ይባርካል ፤ በዚህ ጸሎት ላይ ፫ የአፍአ ቡራኬ አለ እስከዚህ ድረስ የአፍአ ቡራኬ ፲፬ ይሆናል ።

ሰ. ጸሎተ ቡራኬ ሲያልቅ ንፍቅ ዲያቆን «መሐሮሙ እግዚኦ»በማለት ስለ ሊቃነ ጳጳሳት ስለ ኤጴስ ቆጶሳት ስለ ቀሳውስትና ዲያቆናት ስለ ሕዝበ ክርስቲያን ሁሉ ይጸልያል ።

ቀ. ዲያቆን ቅዳሴው በሚያዝዘው በየሥፍራው «እስ ትነብሩ ቍንሥኡ፤ውስተ ጽባሕ ነጽሩ፤ንነ ጽር፤ አው·ሥኡ»እያለ ለሕዝቡ ያዘክራል ። «አው·ሥኡ » ሲል ሕዝቡ ተሰጥዎውን«ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር» እያሉ ያመሰግናሉ ቀጥሎ ከቦታው ሲደርስ ሕዝቡ «ተዘከረን እግዚኦ በውስጥ መንግሥትከ»እያሉ ይጸልያሉ ። ሕዝቡ«ተዘከረነ»ሲሉ ንፍቅ ካህን አንድ ቆቀር ዕጣን ወግሮ ለካህኑ ማዕጠንቱን ያቀርብለታል ። ካህኑ ጠሰ ዕጣኑን በሁለት እጁ እየታፈነ ሦስት ጊዜ ከጎብስቱ ሦስት ጊዜ ከወይኑ ያሳርጋል ።

ተ. ዲያቆን «አንሥኡ እደዊክሙ ቀሳውስት» በማለት ካህኑ ጎብስቱን ፣ ንፍቁ ካህን ማጎፈዱን ከጸሐሉ ላይ እንዲያነሡ ያሳስባል ፤ በዚህ ጊዜ ካህኑ

www.ethiopianorthodox.org

ጎብስቱን ሲያነሣ ንፍቁ ካህን ማጎፈዱን ይገ
ልጥለ ታል ንፍቁ ማጎፈዱን ከአነሣለት
በኋላ ካህኑ ጎብስቱን በጻሕሉ ላይ ያኖረዋል ።

ጎ. ካህኑ በጸሎተ ቅዳሴው ውስጥ «አዕኰተ ባረከ»
ሲል ጣቱን አመሳቅሎ ሦስት ጊዜ በእጁ ጎብ
ስቱን ይባርካል ፤ «ወፈተተ» ሲል አምስት ላይ
ጎብስቱን በጣቱ ይወገዋል እዚህ ላይ ፫ የው
ስጥ ቡራኬ አለ እንደዚሁም በጽዋው ላይ
«አዕኰተ ባረከ» ሲል እንደላይኛው ወይኑን
ሦስት ጊዜ በእጁ ይባርክና በትእምርተ
መስቀል በጣቱ የጽዋውን ከንፈር እየያዘ ይወ
ዘውዘዋል ከእዚህም ላይ ሦስት የውስጥ ቡራኬ
አለ በአጠቃላይ እስከዚህ ድረስ ፲፪ የውስጥ ቡ
ራኬ ይሆናል ። ካህኑ ሥጋውንና ደሙን ሲባርክ
ሕዝቡ«አሜን ነአምን»እያሉ ጎብስቱ ተለውጦ
ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር ወይኑ ተለውጦ
ደመ ወልደ እግዚአብሔር መሆኑን በማመን
ይመሰክራሉ ።

ነ. «ዝ ውእቱ ሥጋየ» ሲል ወደ ሥጋው ያመለክታል
«ዝ ጽዋዕ ደምየ ውእቱ»ሲል ወደ ደሙ ያመለ
ክታል ከዚህ ላይ ሁለት እማሬ አለ በድምሩ
እስከዚህ ድረስ ፲፬ እማሬ ይሆናል ።

አ. ይረስዮ «ለዝንቱ ጎብስት»ሲል አንድ ጊዜ ጎብ
ስቱን «ወለዝንቱ ጽዋዕ» ሲል አንድ ጊዜ ጽዋ
ውን እንደ ገና ሁለቱንም በአንድነት አንድ
ጊዜ ይባርካል በድምሩ ፫ ቡራኬ ያደርጋል ፤

እስከዚህ ድረስ ፲፭ የውስጥ ቡራኬ ይደረጋል
እዚህ ላይ በጎብስቱ አንድ አማሬ በጽዋው
አንድ አማሬ ያደርጋል ፤ በድምሩ ሁለት አማሬ
አለ እስከዚህ ድረስ ፲፮ አማሬ ይሆናል ።

ከ. በዚህ ጊዜ ሕዝቡ «አሜን እግዚአ መሐረነ»
እያሉ ይጸልያሉ ።

ወ. ዲያቆን «በሹሉ ልብ ናስተብቊዖ ለእግዚአብ
ሔር አምላክነ ---» ይላል ሕዝቡ «በከመ ሀሎ
ህልወ » ይላል ፤

ዐ. ካህኑ «ደሚረከ ተህቦሙ» እያለ ሥጋውን
በደሙ ያትማል ።

ክፍል ሰባት

ሰባተኛው ክፍል ጸሎተ ፈትቶ ነው ፤

ሀ. ካህኑ ጸሎተ ፈትቶውን እየጸለየ ጎብስቱን አሥራ
ሦስት ቦታ ይፈትተዋል ፤ ሲፈትትም ከላይ ወደ
ታች እየፈተተ ይወርዳል፤መሀል መሀሉን ከቀኝ
ወደ ግራ ከግራ ወደ ቀኝ እያለ ይፈትተዋል ፤
ዙሪያውን ይፈትተዋል፤በመጨረሻ ከታች ወደ
ላይ እየፈተተ ይወጣል ከፈተተ በኋላ ዘባኑን
ሳይለይ ከሦስት ይከፍለዋል ።
በሁለተኛው ጸሎተ ፈትቶ የላዩን ወደታች
የታቹን ወደላይ የቀኙን ወደ ግራ የግራውን
ወደቀኝ ያስተላልፍበታል ።
በሦስተኛው ጸሎተ ፈትቶ በቦታ በቦታው
ይመልሰዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

ለ. ካህኑ የመጀመሪያውን ጸሎተ ፈትቶ ሲጨርስ ዲያቆን «ጸልዩ» ይላል ሕዝቡ «አቡነ ዘበሰማያ ትን» በዜማ ይጸልያሉ ።

ሐ. ካህኑ ሁለተኛውን ጸሎተ ፈትቶ ጸልዮ ሲጨ ርስ ሕዝቡ «በከመ ምሕረትከ አምላክነ» ይላሉ ከዚህ በኋላ ንፍቅ ካህንና ንፍቅ ዲያቆን ከመ ጋረጃ ውጭ ሁነው ሌሎች ከመጋረጃ ውስጥ ሆነው «ሠራዊተ መላእክቲሁ ----» የሚለውን እየተቀባበሉ ሦስት ጊዜ በዜማ ይላሉ ።

መ. ቀጥሎ ንፍቅ ዲያቆን ከመጋረጃ ውጭ ሁኖ ፊቱን ወደ መንበሩ አድርጎ « አርጓዌ ኖኃት መኳንንት» በማለት የመቅደሱ በር እንዲከፈት ያሳስባል ፤ በዚህ ጊዜ ዲያቆን በሩን ይከፍታል ።

ሠ. ዲያቆን ሠራዒ «እለ ትቀውሙ አትሕቱ ርእሰክሙ» ብሎ አድንኖ እንዲያደርጉ ያዝ ዛል ።

ረ. በዚህ ጊዜ ካህኑ በሐዋርያት ቅዳሴ «እግዚአብ ሔር ዘለዓለም ማእምር ዘጎቡዕ ወዘገሐድ» የሚ ለውን በሌሎችም ቅዳሴያት በዚህ ቦታ የታ ዘዘውን ይጸልያል ቀጥሎ ዲያቆኑ «ስግዱ ለእግ ዚአብሔር በፍርሀት» ይላል ሕዝቡም «ቅድሚከ እግዚኦ ንሰግድ ወንሴብሐከ»በማለትይሰግዳሉ።

ሰ. ካህኑ ጸሎተ ንስሓ ይጸልያል ፤ በጸሎተ ንስሓ «አ እግዚኦ ረስየን ፍቱሐነ ወግዑዛነ ወለዙ ሎሙ ሕዝብከ ፍትሐሙ» ሲል ሕዝቡን ፫ ጊዜ

ይባርካል፤እዚህ ላይ ሦስት የአፍአ ቡራኬ ሲደ ረግ በጠቅላላው እስከዚህ ድረስ ፲፯ የአፍአ ቡራኬ ይሆናል ፤ በዚህም ላይ በቅርብ ጊዜ የሞ ቱትን ሰዎች ስም ይጠራል ፤ ጸሎተ ንስሓ ሲፈ ጽም ዲያቆን «ነጽር» ይላል ካህኑ«ቅድሳት ለቅ ዱሳን» ይላል ሕዝቡ «አሐዱ አብ ቅዱስ አሐዱ ወልድ ቅዱስ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ » ይላሉ ።

ቀ. ካህኑ ፊቱን ወደ ምዕራብ መልሶ «እግዚአብ ሔር ምስለ ኵልክሙ»ይላል ፤ ሕዝቡ«ምስለ መንፈስክ» ይላሉ ።

በ. ካህኑ ጳጳስቱን ከጸሐሉ ላይ አንሥቶ በሁለት እጁ ወደላይ ይዞ በዓቢይና በንኡስ ዜማ«እግዚኦ መሐረነ ክርስቶስ» ይላል ፤ ሕዝቡም ካህኑን ተከትለው«እግዚኦ መሐረነ ክርስቶስ» ይላሉ ካህኑና ሕዝቡ እግዚኦታውን ፶፩ ጊዜ. ይላሉ በመቀባበል ። ፶፩ኛውን እግዚኦታ ካህኑ ብቻ ውን ይለዋል ።

ተ. እግዚኦታው ሲያልቅ ዲያቆኑ«እስ ውስተ ንስሓ ሀለኩ አትሕቱ ርእሰክሙ»ይላል ፤ ሕዝቡም ራሳቸውን ዘንበል ያደርጋሉ ፤ ካህኑ «እግዚአብ ሔር አምላክነ ነጽር ዲበ ሕዝብከ እለ ውስተ ንስሓ ሀለዉ» የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ።

ጎ. ጸሎቱ ሲያልቅ ዲያቆኑ በንባብ «ተንሥኡ ለጸ ሎት»ይላል ሕዝቡም «እግዚኦ ተሣሃለነ» ይላሉ ካህኑ«ሰላም ለኵልክሙ»ይላል፤ሕዝቡም«ምስለ

www.ethiopianorthodox.org

መንፈስከ» ይላሉ ካህኑ «ሥጋ ቅዱስዘበአማን» ይላል ፤ ሥጋ ቅዱስ ዘበአማን ሲል ሕዝቡ በየ ምዕራፉ«አሜን»ይላሉ፤«ሥጋ ቅዱስ ዘበአማን ዝ ውእቱ ዘእግዚእነ ወአምላክነ ወመድኃኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ» ሲል ወደ ጎብስቱ እማሬ ያደርጋል «ደም ክቡር ዘበአማን ዝ ውእቱ ዘእግዚእነ- - -» ሲል ወደ ጽዋው እማሬ ያደር ጋል ፤«አስመ ዝንቱ ውእቱ ሥጋሁ ወደሙ ለአ ማኑኤል አምላክነ» ሲል ወደ ጎብስቱና ወደ ጽዋው በአንድነት አንድ እማሬ ያደርጋል ፤ እስከዚህ ድረስ በጠቅላላው እማሬ ፲፩ ይሆ ናል ፤እማሬ በዚህ ይፈጸማል ።

«አሜን አሜን አሜን ወእትአመን» በሚ ልበት ጊዜ ዐስበ ዲያቆኑን በደሙ ጠምቶ በመ ጀመሪያው ያለውን ዐቢይን ክፍል ይባርካል ። በ፪ኛው «አሜን» በመካከል ያለውን ክፍል ይባርካል ፤ በ፫ኛው «አሜን» ንኡሱን ክፍል ይባርካል ፤ እዚህ ላይ ፫ የውስጥ ቡራኬ አለ እስከዚህ ድረስ የውስጥ ቡራኬ ፲፫ ይሆናል ።

ነ. ሥጋውን በደሙ ካተመ በኋላ «ቡሩክ እግዚአ ብሔር» እያለ ደሙን በሥጋው ሦስት ጊዜ ይባ ርካል፤እዚህም ላይ የውስጥ ቡራኬ ፫ ነው በጠ ቅላላው እስከዚህ ድረስ የውስጥ ቡራኬ ፲፮ ይሆ ናል የውስጥ ቡራኬ እዚህ ላይ ይፈጸማል ።

አ. ካህኑ ደሙን በሥጋው ከባረከ በኋላ ዐስበ ዲያቆኑን በጽዋው ውስጥ ይጨምረዋል ።

ከ. የሥጋው የደሙ ቡራኬ ከአበቃ በኋላ ልዑ ካኑ እጃቸውን ይታጠባሉ ።

ወ. ካህኑ «አ እግዚእየ ኢየሱስ ክርስቶስ ኢይኩን ዝንቱ ምሥጢርከ አበሳ ላዕሌየ - - -»የሚለ ውን ጸሎት ጸልየ ሥጋውን ራሱ አንሥቶ ይቀ በላል ደሙን ንፍቁ ቄስ ያቀብለዋል ። ለካህናቱ ለዲያቆናቱና ለንፍቀ ዲያቆናቱ በየማዕርጋቸው ርሱ ያቀብላል ፤ ከመቅደስ ወጥቶም ለሕዝቡ በየማዕርጋቸው ያቀብላል ቄሱ ሥጋውን ሲያ ቀብል የተቀደሰው ቅዳሴ ሐዋርያት ከሆነ «ጎብ ስቱ ሕይወት ዘወረደ እምሰማያት» እያለ ያቀብ ላል ፤ የተቀደሰው ቅዳሴ እግዚእ ከሆነ «ሥጋሁ ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ» እያለ ያቀብላል ፤ የተቀደሰው ቅዳሴ ሊቃውንት ከሆነ «ሥጋሁ ለአማኑኤል አምላክነ» እያለ ያቀብላል ፤ ሠራ ዒው ካህን ሥጋውን ሲያቀብል ንፍቅ ካህን ደሙን በዕርፈ መስቀሉ ያቀብላል በመጀመ ሪያ ለዲያቆኑ ዐስበ ዲያቆኑን (ወደ ጽዋው የገባውን መካከለኛውን መስቀል) በዕርፈ መስ ቀሉ ይሰጠዋል ፤ ንፍቁ ካህን ደሙን ሲያቀብል «ዝንቱ ጽዋዐ ሕይወት ዘወረደ እምሰማያት» እያለ ያቀብላል፤ ካህኑ ለሕዝቡ ሥጋውን ሲያቀ ብል ዲያቆን ጽዋውን ከንፍቁ ካህን ተቀብሎ በዕርፈ መስቀል ደሙን ያቀብላል ።

ወ. ሕዝቡ ሥጋውን ደሙን በሚቀበሉበት ጊዜ «ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ ሥሉስ ዘኢይትነገር» የሚ

www.ethiopianorthodox.org

ስውን ይጸልያሉ፤ ሲቈርቡ ሥጋውን ሲቀበሉ አንድ ጊዜ«አሜን»ደሙን ሲቀበሉ «አሜን ወአሜን»ይላሉ ።

ዘ. «ክብር ይእቲ ዛቲ ለኵሉ ጻድቃኑ» ብሎ ካህኑ እየመራ ሁሉም አንድ ሆነው«ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር በቅዱሳኑ» የሚለውን መዝሙረ ዳዊት ይዘምራሉ ።

ደ. ድርገት ሲወርዱ ካህኑ «አለ ጸዋዕከ»በማለት በጻሕል ላይ አንድ የአፍአ ቡራኬ ይባርካል ።

ገ. ሕዝቡ ከቈረቡ በኋላ ዲያቆን ጽዋውን እንደ ያዘ በቅድስት እየዞረ « ነአኵዖ ለእግዚአብሔር ቅድሳቶ ንሚአነ» ይላል ።

ጠ. ዲያቆን«ነአኵዖ»ሲል ካህኑ በዓለ እግዚአብሔር በዓለ ማርያም አሐዱ ሰንበት የሆነ እንደሆነ አሌ ለክን ይላል ፤ ዕለቱ ዘወትር የሆነ እንደሆነ «ስብሐተ እግዚአብሔር ይነግር አፉየ»ይላል ፤ ሕዝቡ «አቡነ ዘበሰማያት ኢታብአነ እግዚአ ውስተ መንሱትነ» ይላሉ ።

ክፍል ስምንት

ስምንተኛው ክፍል የሐዳፌ ነፍስ ጸሎት ነው ፤

ሀ. ካህኑ የሐዳፌ ነፍሱን ጸሎት ይጸልያል፤ሐዳፌ ነፍሱ«ጸልዩ» ያለበት ከሆነ «ጸልዩ»እስከሚል ድረስ ፊቱን ወደ ምዕራብ ይመልሳል ፤ጸልዩ ከአለ በኋላ ፊቱን ወደ ምሥራቅ ይመልሳል፤ «ጸልዩ»የሌለው ከሆነ በሙሉ ፊቱን ወደ ምሥ

ራቅ እንደ መለሰ ይጨርሳል፤«ጸልዩ» ያለበት የሐዳፌ ነፍስ ጸሎት ጸልዩ እስከሚል ያለውን ካህኑ ወደ ምዕራብ ዞሮ ማለቱ ጌታ በዕለተ ዓርብ በአካለ ነፍስ ወደ ሲኦል ወርዶ ነፍሳትን ማውጣቱን ለማዘከር ነው ፤ ፩. ጴጥሮስ ፫.፲፱ ጸልዩ ካለ በኋላ ያለውን ወደ ምሥራቅ ዞሮ ማለቱ ጌታ ነፍሳትን ከሲኦል አውጥቶ ወደ ገነት ማግባቱን ለማዘከር ነው ።

ለ. ካህኑ የሐዳፌ ነፍሱን ጸሎት ሲጨርስ ምሥጢር አኰቴት የሚባለውን ዝማሬ ይዘምራል ዝማሬውን ሲጨርስ ሁሉም«ሃሌ ሃሌ ሉያ አቡነ ዘበሰማያት ይትቀደስ ስምከ - - -»የሚለውን ዕጣነ ሞገር ይዘምራሉ ።

ሐ. ከዚህ በኋላ ያለውን ካህኑ መጽሐፈ ቅዳሴው እንደሚያዝዘው ፊጽሞ«መልአት እግዚኦ ምሥጢርከ»የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ከዚህ በኋላ ልኡካኑ ሁሉም አንድ ሆነው እየአንዳንዱ «እዴሊ ጎቤከ- - -»የሚለውን ጸሎት ይጸልያሉ።

መ. ዲያቆን «በእንተ አኰቴትነ ናስተበቍዕ - - » የሚለውን ጸሎት ይጸልያል ።

ክፍል ዘጠኝ

ዘጠነኛው ክፍል አንብሮ እድና ሠርሆተ ሕዝብ ነው ።

ሀ. ካህኑ እጁን በታቦቱ ላይ አድርጎ«አንብሮ እድ» ይጸልያል ።

www.ethiopianorthodox.org

ለ. ንፍቅ ካህን «ወዕቀቦሙ» የሚለውን ጸሎት በድ ርገት መውረጃው ላይ ሆኖ ለሕዝቡ ይጸልያል ፤ ሕዝቡም «አንተሠ ሰላም ሰላማዊ ኢየሱስ ክር ስቶስ ሰላመከ ሀበነ - - -» የሚለውን ጸሎት ይጸልያሉ ፤

ሐ. ዲያቆን «አድንኑ አርእስቲክሙ ቅድመ እግዚአ ብሔር አምላክነ በእደ ገብሩ ካህን ከመ ይባር ከነ» ይላል ፤ ሕዝቡ «አሜን እግዚአብሔር ይባ ርከነ ወይሠሃለነ» ብለው ራሳቸውን ዘንበል ዘንበል ያደርጋሉ ።

መ. ሠራዒው ካህን «አ እግዚኦ አድኅን ሕዝበከ ወባ ርክ ርስተከ» እያለ ሕዝቡን ሦስት ጊዜ በመ ስቀል ከባረከ በኋላ «ረዐዮሙ ወአልዕሎሙ እስከ ለዓለም»የሚለውን ጸሎተ ቡራኬና ጸሎተ አስተስርዮ ይጸልያል ፤ እስከዚህ ድረስ የአፍአ ቡራኬ በጠቅላላው ፭፩ ይሆናል ።

ሠ. ካህኑ ጸሎተ ቡራኬውንና አስተስርዮውን ከፈ ጸመ በኋላ «እግዚኦ መሐረነ ክርስቶስ» እንበል ይላል፤ ሕዝቡም ከካህኑ ጋር ፲፪ ጊዜ «እግዚኦ መሐረነ ክርስቶስ» ፲፪ ጊዜ «በእንተ ማርያም መሐረነ ክርስቶስ» ይላሉ ።

ረ. ከዚህ ቀጥሎ ካህኑ «እግዚአብሔር የሀሉ ምስለ ኵልክሙ» ይላል ፤ ሕዝቡ «ምስለ መንፈስከ» ይሉና «አሜን እግዚአብሔር ይባርከነ ለእግብር ቲሁ በሰላም» ብሎ «ኪያከ እግዚኦ ነአኵት ነሢ አነ ጸጋ ዘእመንፈስ ቅዱስ» እስከሚል ድረስ ያለ ውን የመጨረሻ ጸሎት በኀብረት ይጸልያሉ ።

ሰ. ቀጥሎ ዲያቆኑ «ዕትዉ በሰላም» ብሎ ያሰናብ ታል ፤ ሕዝቡም ካህናቱም የሠራዒውን ካህን እጅ እየተሳለሙ ይሄዳሉ ።

ቀ. ካህኑ ቀሳውስቱን ሲያሳልም «ሚመተ እዴሁ ለአቡነ ጴጥሮስ» ይላል እነሱም«እግዚአብሔር ይሚምከ ውስተ ዘለዓለም መንግሥቱ» እያሉ መልስ ይሰጡታል ።

ዲያቆናትን ሲባርክ «እግዚአብሔር ልዑል ይባ ርከ ወያብርህ አዕይንተ አልባቢከ» እያለ በእጁ ይባርካል፤ ሕዝቡን በሚባርክበት ጊዜ ወንዶ ችን «እግዚአብሔር ልዑል ይባርከ ወያርኢ ገጹ ላዕሌከ» እያለ ይባርካል ፤ ሴቶችን ሲባርክ «እግዚአብሔር ልዑል ይባርኪ ወያርኢ ገጹ ላዕሌኪ» እያለ ይባርካል ፤ ከዚህ በኋላ እንደ ቅዳሴው ሥርዓት ንፍቅ ካህን ጸሎተ አው ሎግያን ይፈጽማል ።

ንስሐና ኑዛዜ

ንስሓ የግእዝ ቃል ነው ትርጉሙ በሠሩት ኃጢአት መጸጸት ወደ ገቢረ ኃጢአት አለመመ ለስ ነው ኑዛዜንም ለማግኘት ኃጢአትን ለመ ምህረ ንስሓ መናገር ነው ።

ሰው በሠራው ኃጢአት ተጸጽቶ ኃጢአቱ ይሰ ረይለት ዘንድ እግዚአብሔርን በኃዘን በልቅሶ ይቅር

www.ethiopianorthodox.org

ወደ ካህን የሔደ ተነሳሒ ሲታወቀው በድፍረት ሳይታወቀው በስሕተት የሠራውን ገልጦ ሲናገር ካህኑ ቀኖና ይሰጠዋል። የሠራውን ኃጢአት የፈጸ መውን በደል ገልጦ ካልተናገረና ከአልተጸጸተ በሽታውን የደበቀ መድኃኒት አይገኝለትም» እንደተባለው ፍጹም ድኅነትን ሊያገኝ አይችልም።

ስለዚህ ከልብ መመለስ ባለፈው ኃጢአት መጸጸትና ይህን ከመሰለው ኃጢአት ለመጠበቅ ቁርጥ አሳብ ማድረግ ንስሓ ይባላል።

ካህኑ ንስሓውን ተመልክቶ በሰፊሐ እድ በሰ ቂለ አዕይንት በአንቃዕድዎ ሕሊና የንስሓ ጸሎት ኑዛዜ ከአደረገለት በኋላ ተነሳሒውን ፍትሐት ሰጥቶ (እግዚአብሔር ይፍታህ ብሎ) ያሰናብተዋል።

በዚህ ጊዜ ተነሳሒው ስርየተ ኃጢአት ያገ ኛል፤እግዚአብሔር ሰውን ከመውደቅ የተነሣ አንዱ እንኳ እንዳይጠፋ የበደለውን ሁሉ ይቅር ለማለት ታላቁን የምሕረት በር ንስሓን ከፈተ ይህም ምሥ ጢር ያለማቋረጥ እንዲሠራ ሥልጣኑን ለሐዋርያት ሰጠ።

«የመንግሥተ ሰማያትን መክፈቻ እሰጥሃለሁ በምድር ያሠርኸው በሰማይ የታሠረ ይሆናል በም ድርም የፈታኸው በሰማይ የተፈታ ይሆናል» እንዳለ ማቴዎስ ፲፮ . ፲፱ . ፲፰/፲፰።

ካህናት የሕይወት መሰላል ወይም ድልድይ ሆነው የሕዝቡን ንስሓና ልመና ወደ እግዚአብሔር፣ የእግዚአብሔርን ምሕረት ወደ ሕዝቡ የሚያደርሱ

ናቸው ፤ በኃጢአት የሚሰናከል ሁሉ ንስሓ ያስፈ ልገዋል ንስሓ ዘማዊውን እንደ ድንግል ፣ኃጢአተ ኛውን እንደ ጻድቅ ያደርገዋል በአንብዐ ንስሓ መታ ጠብ ፍጹም ንጹሕ ያደርጋል፤ የንስሓ ጥምቀት በዕ ንባ መታጠብ ነውና ይህም ነቢዩ ዳዊት«ሌሊቱን ሁሉ አልጋዬን በዕንባዬ አጥባለሁ ምንጣፌንም በዕንባዬ አርሳለሁ» እንዳለው ነው። (መዝሙር ፮.፮)

ሥርዓተ ንስሓ

በንስሓ የሚሰጠው ቀኖና በሥርዓተ ቤተ ክርስ ቲያን መሠረት ይፈጸማል ተነሳሒው ኃጢአቱን ለመምህረ ንሥሓው ይነግረዋል መምህረ ንስሐው የተነሳሒውን ዕቅም መዝኖ የጾም የጸሎት የስ ግደት የምጽዋት ቅጣት ይሰጠዋል ፤ ለዚህም ጊዜ ይወስንለታል ፤ የቀኖናውን ጊዜ ከጨረሰ በኋላ ተነ ሳሒው ወደ መምህረ ንስሐው ተመልሶ እንደትእ ዛዙ መፈጸሙን ይነግረዋል ቄሱም ፍትሐት ሰጥቶ (ናዝዞ) ሥጋውን ደሙን አቀብሎ ከምእመናን ጋር እንዲቀላቀል ይፈቅድለታል የንስሓ ሥርዓት ይህ ነው።

የክህነት አመሠራረት

ክህነት የተጀመረ በመጀመሪያው ሰው በአ ዳም ነው እግዚአብሔር አምላክ አዳምን ፈጥሮ በልጅነት አክብሮ ነቢይ ካህን አድርጎ ስለሾመው በኦሪት ፣ በወንጌል ሥርዓት እስኪመሰን ድረስ ከአዳም ጀምሮ እስከ ሙሴ የነበሩ አበው በበረከተ አበው

www.ethiopianorthodox.org

ከእግዚአብሔር እየተሾሙ ትንቢትን ፥ ክህነትንክቅ ዱስ መንፈሱ እየተቀበሉ (እየተሾሙ) ፥ በነቢይነታ ቸው ያለፈውን የሚመጣውን ሲገልጡ ሲያስተምሩ ፥ በክህነታቸው መሥዋዕት ሲያቀርቡ ፥ በጸሎታቸው አምላካቸውን ሲጠሩና ቃል በቃል ሲነጋገሩ ኖረዋል

አዳም ከገነት በወጣ በማግሥቱ በሠራው ኃጢ አት ተጸጽቶ እያዘነና እያለቀሰ ቸርነት ምሕረት የባሕርዩ ከሆነው አምላክ ምሕረት ለመጠየቅ የመ ዓዛ መሥዋዕት አቀረበ ።

«ወዐጠነ አዳም ምስለ ትንሣኤ ፀሐይ በክርቤ ወሚዓ ወሰሊክ» (ኩፋሌ ፫.፩—፫)

ምሥጢረ ክህነት

ምሥጢረ ክህነት ክፍ ያለ ምሥጢር ነው የማ ሠር የመፍታት ሥልጣን ያለው ሌሎችንም የቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት ለመቀደስ ለማክበር ለመፈ ጸም ችሎታ ያለው ክርስቶስ የመሠረተው የሠራው ከእርሱም ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ያለማቋረጥ የሚ ሰጥ ጸጋ ነው፤ ይህንንም ሥልጣን ክርስቶስ ለሐዋ ርያት በንፍሐት በአንብሮተ እድ ሰጥቶዋቸዋል፤ዮሐ ንስ ፳. ፳፪ና ፳፫፤ ሉቃስ ፳፬. ፵፤ ሐዋርያትም ለተከ ታዮቻቸው በአንብሮተ እድ እያስተላለፉ እስከ ዛሬ ደርሰዋል ።

ማስረጃ የሐዋርያት ሥራ ፮.፫—፮ ፡ ፲፬.፳፫ ፩ኛ ጢሞቴዎስ ፬.፲፬.፤፪ኛ ጢሞቴዎስ ፩.፮.፤ ቲቶ፩.፭ እስከ ምጽአትም እንዲሁ ያለማቋረጥ እንደሚ

ሰጥ የተረጋገጠ ነው፤ ለምሥጢረ ክህነት የሚታይ አገልግሎት የማይታይ ሀብት አለው፤ የሚታየው አገልግሎት ጳጳሱ በአንብሮተ እድ ሲሾም የተለየ ጸሎት ሲጸልይ ክህነት የሚቀበለውም በሰቂለ ሕሊና በሰፊሐ እድ በአንቃዕድዎ አዕይንት በአድንና በተመስጠ ሲጸልይ ይታያል ፤ ይህ የሚታይ አገልግ ሎት ይባላል፤ ሆኖም ሥልጣነ ክህነት ጸጋ ሀብት የማሠር የመፍታት የማንጻትና የማጽናት የማዳን ሥልጣን ሲሰጥ አይታይም፤ ይህ የማይታይ ሀብት ይባላል ፤ ክህነት ለሁሉ አይሰጥም በምእመናን ለተመረጡ ሰዎች ብቻ ነው፤ ሚመተ ክህነት አይደ ገምም በየደረጃው አንድ ጊዜ ብቻ ነው ሹመቱ የሚሰጠውከፈረሰይቀራል፤አይታደስምአ ይጠገንም።

የክህነት ተግባር

እግዚአብሔርንና ሰውን ማገልገል ነው እግዚአብሔርን ማገልገል ማለት ካህናት መላእ ክትን መስለው በመዓልትና በሌሊትም ለእግዚ አብሔር የሚያቀርቡት ምስጋና ነው ፤ ሰውን ማገ ልገል ማለትም ማጥመቅ ማቁረብ መባረክ መና ዘዝ በሞት ለሚለዩ ጸሎተ ፍትሐት ማድረግ በጠ ቅላላ በትምህርት በትሩፋት ክርስቶስን መስሎ አብነት ሆኖ መገኘት ነው ፤ ማቴዎስ ፲፫. ፩—፲፬ ፤ የሐ. ሥራ ፮.፬ ።

ሚመተ ክህነት

ሚመተ ክህነት ፫ ደረጃ አለው ይኸውም ዲቁና ቅስና ኤጲስ ቆጶስነት ነው፤ከዚህም በላይ ጳጳስ ሊቀ

www.ethiopianorthodox.org

ጳጳስ ፓትርያርክ አለ ፤ እንደየግዕርጉም ሥርዓተ ሢመትና ጸሎት አለው ስለዚህም ሥርዓቱ እንዲት እንደሆነ ከአናጕንስጢስ እስከ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት በሕገ ቤተ ክርስቲያን የተወሰነው ሥርዓተ ሢመት በየደረጃው እንደሚከተለው ተገልጸአል ።

፭ኛ. የርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ወይም የሊቀ ጳጳሳት አሿሿም ሥርዓት

ሀ. ሊቃነ ጳጳሳት ቤተ ክርስቲያንን ለመጠበቅ ክርስቶስ የሾማቸው የሐዋርያት ተከታዮች ናቸው ። (የሐዋርያት ሥራ ፳.፳፰ ።)

ለ. በአንድ ዘመን በአንድ መምበር ሁለት ሰዎች አይሾሙም ።

ሐ. ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ሲሾም ሊቃነ ጳጳሳት ጳጳሳት ኤጲስ ቆጶሳት ይገኛሉ፤ ይህ ሹመት ያለ ኤጲስ ቆጶሳት ጉባኤ አይደረግም ።

ማስረጃ «የሀልዉ ኤጲስ ቆጶሳት በሚመጣ ሊቀ ጳጳሳት እስመ ኢይትፈጸም ዝንቱ ዘእንበለ በህላዌ ጉባኤሆሙ ለኤጲስ ቆጶሳት ወህላዌ ሜጥሮጳሊስ ዘውእቱ ጳጳስ» (ፍት.ነገ.አን.፬ ረስጣ ፭ ።)

፮ኛ. የኤጲስ ቆጶሳት ሢመተ ክህነት ሥርዓት

ክፍል አንድ

ሀ. ኤጲስ ቆጶስ ኖላዊ (ጠባቂ) ነው (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭)

ለ. ኤጲስ ቆጶስነት የሚሾም ነውር የሌለበት በልቡናው ከሐኬት የነቃ የሚያረጋጋ እንግዳ መቀበልን የሚወድ የተማረ አብዝቶ የማይጠጣ ፈጥኖ የማይማታ ብልህና ዐዋቂ ነው፤ «ወነዋ ይደሉ ከመ ይኩን ኤጲስ ቆጶስ ዘኢተረክበ ውስቴቱ ነውር ወዘአውሰበ አሐተ ብእሲተ ዘንቁሕ በሕሊናሁ ውእቱ ጠቢብ ወመናዝዝ ወመፍቀሬ ነግድ መምህር ዘኢያበዝኅ ስትየ ወይን ወዘኢያፈጥን እዴሁ ለዘቢጥ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ፩ ጢሞ ፫ ፩-፯)

ሐ. ኤጲስ ቆጶስ በጠባዩ ትሑት የማይጣላ ትዕግሥተኛ ሰውን የሚያስታርቅ ገንዘብ የማይወድ ለሰው የሚያዝንና የሚራራ ቤተ ሰቡን ሠርቶ ቀጥቶ የሚያኖር ልጆችን ሠርቶ ቀጥቶ የሚያሳድግ መክሮ አስተምሮ በንጽሕና እንዲኖሩ የሚያደርጋቸው ሰካራምና ቁጡ ያልሆነ ከቂም ከበቀል ከዓመፅ የተለየ ሐዲስ አማኒ ያልሆነ እንዲሆን ታዙዋል ፩ ጢሞቴ ዎስ ፫.፫-፯

መ. ኤጲስ ቆጶስ ዕድሜው ከ፴ ዓመት በታች የሆነ እንዳይሾም ተከልክሎዋል ። «ወዘኢኮነ ሕይወቱ ሕጹጸ እም ፴ ዓመት» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ድስቅ ፬ ።)

ሠ. ኤጲስ ቆጶስ በትምህርቱ ብሉይ ሐዲስ የተማረ ነገር ዐዋቂ እንዲሆን ታዙዋል ።

ረ. ኤጲስ ቆጶስ የሚሆነው ምንኩስና ያለው ነው (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

www.ethiopianorthodox.org

ሰ. ኤጲስ ቆጶሱን የሚመርጡት ፴ ዓመት የሆናቸው ናቸው (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ጠስ ፭፰ ።)

ቀ. ኤጲስ ቆጶስ የሚሾመው በሚሾምበት ሀገር ምእመናን ምርጫና በርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ፈቃድ ነው (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭) «ለይሁ የም ኤጲስ ቆጶስ በጎርየተ ሑሎሙ ሕዝበ ዚአሁ በሥምረተ መንፈስ ቅዱስ» (ፍትሐ ነገሥት ፭ ድስቅ ፴፮ ።)

«እመቦ ብእሲ ዘአምጽአዎ ከመ ይሠየም ኤጲስ ቆጶስ ወይኩን ዝንቱ በሥምረተ ሰብአ ብሔሩ ሑሎሙ ወይኩን ዝንቱ ጳጳሰ አው ሊቀ ጳጳሳት ዘይሠየም - - -» (ፍትሐ ነገሥት ፭ ረስጣ፪ ።)

በ. ካህናቱና ሕዝቡ እንዲሾምላቸው ኤጲስ ቆጶስ የሚሆነውን ቆሞስ መርጠው ሲያቀርቡ ስለ ደግነቱና ትሩፋቱ ስለ ንጽሕናውና ከነውር የራቀ ስለመሆኑ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ፫ ጊዜ እየመላለሰ ማረጋገጫ ይጠይቃቸዋል፤ሕዝቡም አረጋግጠው የሚገባው ነው ብለው ፫ ጊዜ መልስይሰጣሉ፤ በ፫ኛው ሕዝቡ መልስ ሲሰጡ እጃቸውን አንሥተው ይገባዋል እያሉ ያጨ በጭባሉ (ፍት . ነገ . አንቀጽ ፭ ረስጠብ ፶፪።)

ተ. በሹመቱ ጊዜ ፫ ወይም ፪ ኤጲስ ቆጶሳት ከርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ጋር አብረው ይሾማሉ አንብሮተ እድ ያደርጋሉ ።

«ወየሐልዉ ለሚመተ ኢጲስ ቆጶሳት ክል ኤቱ አው ሠለስቱ እስመ ዝንቱ ውእቱ ዘይቄስክ

ሞገሰ» ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ረስጠ ፪ ። «ወየሀልዉ ከመ ይሚምዎ ክልኤቱ ኤጲስ ቆጶሳት አው ሠለስቱ» ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ረስጠጅ ፭ ።

ጎ. ደግነቱ ያልታወቀ በራሱ ፈቃድ ዐባለ ዘሩን የሰለበ ቀድሞ ሳያምን ኑሮ ጋላ የተጠመቀ ጋጢአተኛ ሁኖ ኖሮ በጋላ ንስሓ የገባ ኤጲስ ቆጶስነት አይሾምም ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ረስጠጅ ፫፭ ።

ነ. ምንም ቢሆን ኤጲስ ቆጶስ በአንድ ኤጲስ ቆጶስ አይሾምም፤
ማስረጃ «ወኢይደሉ ከመ ይሠየም ለክሙ እም አሐዱ ኤጲስ ቆጶስ እስመ ስምዓ ክልኤቱ አው ሠለስቱ ይክውን ቀዋሚ - - - - ለእመ ኮነ ውእቱ ኤጲስ ቆጶስ አሐዱ ዘአንበረ እደዉ ላዕሌሁ ይትፈለጥ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ረስጣ ፶፭ ድስቅ ፴፬) ።

አ. አንድ ዓይናና አንካሳ ኤጲስ ቆጶስነት ከመ ሾም አይከለከልም ፤ ይኸውም አንካሳው ዞሮ የሚያጥን ዐውድ የማይጥል ፡ አንድ ዓይናው ቀለም የማይጥል ፍታቱ የሚያደላድል ከሆነ ነው ።

ማስረጃ፤ «ወኢይትከላዕ ከመ ይኩን ኤጲስ ቆጶስ ነቋር ወኢሐንካስ ለእመ ኮነ ይሜኒ ለዝ ግብር»(ፍትሐ ነገሥትአንቀጽ ፭ ረስጠጅ ፫፱)

www.ethiopianorthodox.org

ክ. ኤጲስ ቆጶስ የሚሾመው እሑድ ነው ተጀሚውን በሚገባው ወምበር ያስቀምጡታል ። ማስረጃ « ወይሠየም ኤጲስ ቆጶስ በዕለተ እሑድ»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ድስቅ ፬፯) ።

ወ. ኤጲስ ቆጶስ ሲሾም ካህናቱም ሕዝቡም በሙሉ ተገኝተው እየመሰከሩለት ነው የሚሾመው ። ማስረጃ «ወሙሉሙ ሰብእ ይንበሩ በእንተ ተሠይሞቱ ሕዝብኒ ወካህናት እንዘ ስምዐ ይከውኑ ሎቱ»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ዐ. በአንብሮተ እድ ኤጲስ ቆጶሱን ሲሾሙ የተሰበሰቡ ኤጲስ ቆጶሳት እጃቸውን ይታጠባሉ ከታጠቡ በኋላ በአንብሮተ እድ ይሾሙታል ፤ ማስረጃ «ወኤጲስ ቆጶሳትኒ እለ መጽኡ ከመ ያንብሩ እደዊሆሙ ዲቤሁ ይትሐጸቡ እደዊሆሙ ወእምዝ ይሢምዎ»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭) ።

ዘ. ኤጲስ ቆጶሳት በአንብሮተ እድ ሲሾሙት ሕዝቡ በፍርሃት ጸጥ ብለው ቆመው እጃቸውን ያነሣሉ ።

ማስረጃ

«ወሕዝብ ቀዊሞሙ በአርምሞ ወበፍርሃት ያንሥኡ እደዊሆሙ ወያንብሩ ኤጲስ ቆጶሳት እደዊሆሙ ዲቤሁ»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭።)

የ. ኤጲስ ቆጶሳት በአንብሮተ እድ ሲሾሙ «ንሕነ ናንብር እደዊነ ዲበ ዝንቱ ገብር ኅሩይ ዘእግዚአብሔር በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ» እያሉ የቡራኬ ቃላት እየተናገሩ ነው ።

(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ደ. ኤጲስ ቆጶሳቱ የአንብሮተ እዱን ጸሎተ ቡራኬ ከፈጸሙ በኋላ ለተሾሚው መስቀል ይሰጡታል ፤ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ገ. ኤጲስ ቆጶሳቱ በአንብሮተ እድ በሚሾሙበት ጊዜ በመጀመሪያ የተሾመው ኤጲስ ቆጶስ ከአለ ከርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ቀጥሎ በቅድሚያ አንብሮተ እድ ያደርጋል ። (እጁን በራሱ ላይ ይጭናል) ።

ማስረጃ «ወእምድኅረ ዝንቱ ያንብር ኤጲስ ቆጶስ ቀዳማዊ እምኔሆሙ እዴሁ ዲቤሁ »
(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ጠ. ከዚህ በኋላ ጸሎተ ሢመቱን ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ ይጸልያል ፤ ሕዝቡ « አሜን» ይላሉ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ፈ. ኤጲስ ቆጶሱ በተሾመ ጊዜ ሦስት ቀን በዓል ይከበራል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ፐ. ኤጲስ ቆጶስ ከተሾመ በኋላ ሦስት ሱባኤ ይጾማል።የተሾመበት ወቅቱ በዓለ ሃምሳ ከሆነ በዚያ ጊዜ መጾም ስለማይቻል አሳልፎ በዚያው ዓመት በየሱባኤው ፫፡፫ ቀን ጾሞ ይጨርሳል ፤ ማስረጃ« ወእምኀሙ ተሠይመ ኤጲስ ቆጶስ ይንበር ሠለስተ ሱባኤያተ በጾም ዝንቱ ለእመ ኢኮነ በመዋዕለ ሃምሳ» (ድስቅ ፭፫) ፤

www.ethiopianorthodox.org

- - - «ወእምዝኒ ይፈጽም ይእተ ዓመተ በበሠለስቱ»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ሀ. ምክንያት ከአልከለከለው በስተቀር ዕለት ዕለት ሥጋውን ደሙን ይቀበል ዘንድ መትጋት አለበት ይህም በመላ ዘመኑ ጤነኛ ሁኖ ለመኖር እንዲረዳው ነው ።

ማስረጃ «ወይጽሐቅ ከመ ይትመጠ በኵሉ ዕለት ምሥጢራተ ለእመ ኢከልአ ምክንያት ከመ ይሕየው ባቲ በኵሉ ዘመን» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ሥርዋጽ ፭ ።)

ለ. በማስተማር ጊዜ ንቁሕ ትጉሕ ዘወትር የሚያስተምር መጻሕፍትን የሚያነብብ ወንጌልን አሪትን ነቢያትን መጻሕፍተ ሊቃውንትን ምዕራፉን ቍጥሩን አንቀጹን እየለየ የሚተረጉም እንዲሆን ታዙዋል(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ሐ. ኤጲስ ቆጶስ በሃይማኖት ወደ ማይመስሉ ወደ አሕዛብ በዓል እንዳይሔድና እንዳያከብር ተክልክሎዋል ማስረጃ «ወኢይሑር ኀበ በዓላቲሆሙ አሕዛብ»(ፍትሐ ነገሥት ፭ ።)

መ. ኤጲስ ቆጶስ ሕዝቡን በምሳሌነቱ ለማስተማር ማንንም የሚወድ የሁሉ ወዳጅ ቂም በቀል የማይዝ ጎዳጌ በቀል ልበ ሰፊ ነገር አላፊ መሆን አለበት ከማንኛውም መንፈሳዊ ሥራ ከአልሆነው የሰይጣን ሥራ ከሆነው ነገር ሁሉ መጠበቅ እንዳለበት ታዙዋል ። ነቢዩ ሆሴዕ«መምህሩ ደግ ከሆነ ሕዝቡም እንደሱ

ደጋግ ይሆናሉ»ብሎ እንደተናገረ ኤጲስ ቆጶሱ ደግ ከሆነ ብዙ ሰዎችን ወደርሱ መሳብ ስለ ሚችል ነው ።

«ወይኩን ፍቁረ ለኵሉ ወለኵሉ ግብር ሠናይ ዘሀሎ ላዕለ ሰብእ ለይርዓሕ ለነፍሱ እስመ ኖላዊ ለእመ ርኅቀ እምዓመፃ ይስሕቦሙ ለአርዳኢሁ በከመ ይቤ ሆሴዕ ነቢይ እስመ በከመ ይከውን ካህን ከማሁ ካዕበ ሕዝብኒ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ድስቅ አንቀጽ ፹ ሆሴ ፬፡ ፱)

ሠ. ኤጲስ ቆጶስ ከተሾመ በኋላ በቤተ ክርስቲያን ዘወትር ያገለግላል በመዓልትም በሌሊትም ስለራሱና ስለ ሕዝቡ ስለሀገሩና ስለዓለሙ ሁሉ ይጸልይ ዘንድ ታዙዋል ። በቤተ ክርስቲያን ብቻውን ይኖራል ማለት ቤቱን ከቤተ ክርስቲያን አጠገብ ያደርጋል ፤ ከአስፈለገው፡ በጸሎተ ማኅበር የሚረዱትን አንድ ሰው ሁለት ሰው በቤቱ ለማኖር ይችላል ።

«ወለእመ ኮነ ሎቱ ዘያሠምሮ ለነቢር ምስሌሁ እመ አኮ አሐዱ አው ክልኤቱ ወውእቶሙ አሐቲ ነፍስ ምስሌሁ ይግበር በዘይትራደዕዎ በእንተ ዘይደሉ»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ)፭ ።

ረ. ኤጲስ ቆጶስ ቀሳውስትን ይባርካል ፤ እሱ ግን በቀሳውስት አይባረክም ።

ማስረጃ «ኤጲስ ቆጶስ ይባርክ ወኢይባርኩ ኪያሁ»(ፍትሐ ነገሥት ፭ ረስጠ ፷፭ ።)

www.ethiopianorthodox.org

ሰ. ኤጲስ ቆጶስ ከቀሳውስት እስከ ዐጻዌ ኖኅት ያለውን ሹመት ይሾማል ፤ ነገር ግን ሳይመ ረምር ሳይፈትን ማንንም ክህነት እንዳይሾም ተከልክሎዋል ።

ማስረጃ «ወኢታፍጥን አንብሮ እዴከ ላዕለ አሐዱሂ ወኢትሳተፍ በዝንቱ ኃጢአት ካዕበ» (፩ ጢሞ ፭ ፡ ፳፪ ፤ ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፬ ።)

ቀ. ከኤጲስ ቆጶሱ በስተቀር መሻር የሚገባውን ካህን ይሽራል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፬ ።

በ. እግዚአብሔር እንደ ሾመው ኖላዊነት በራሱ ብቻ ሳይሆን በሕዝቡም ኃጢአት ስለሚጠየቅ ተግቶ ማስተማርና ሕዝቡን ከኃጢአት መጠ በቅ እንዳለበት ታዙዋል ።

ማስረጃ«አንተሰ ጾርከ ጾረ ክቡደ ፡ ጽሑፍ ከመ እግዚአብሔር ይቤሎ ለሙሴ አንተ ወአሮን ትጸው ሩ አበሳሆሙ ለሕዝብ - - - - - - ወሶበ መጽአ ኀቤከ ዘሀለዎ ቦቱ ዓቢይ አበሳ ኢትት ሐየይ ኪያሁ ይቤ ሕዝቅኤል በእንተ ኤጲስ ቆጶስ ዘይትሔየይ እንበይነ ሕዝቡ አሌ ሎሙ ለኖሎተ እሥራኤል እለ ኃደጉ አባግዒሆሙ ዘይ ርዕዩ ለአሐዱ አኮኑ አንትሙ ኖሎት ዘት ርዕዩ አባግዐ ወአንትሙ ለሀሊብ ትስትይዎ ወለጸምር ዘትለብስዎ ወለመግዝዕኒ ስቡሕ

ዘትጠብሕዎ ወአባግዕየሰ ኢትርዕዩ - - - ሕዝ ቅኤል»፴፬ ። ፩—፲፱ ።(ኦሪት . . . . ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ።)

ተ. ኤጲስ ቆጶስ ስሙ በጸሎት ላይ ይጠራል በቅ ዳሴም ይጠራል ፤ (ፍትሐ ነገሥት ፭ ክፍል ፬ ።)

ኃ. ኤጲስ ቆጶስ ሥጋውን ደሙን ከኤጲስ ቆጶ ሳት እንጂ ከቀሳውስት አይቀበልም ፤(ፍት፡ነገ፡ አን ፡ ፭ ፡ ክፍ ፡ ፬ ።)

ነ. ከካህናት መካከል እኔ በላይ ልቁም ልቀመጥ በማለት ጠብ ክርክር እንዳይሆን ካህናትም በመዓርግ ከሕዝቡ ጋር አንድ እንዳይሆኑ ሊቃነ ካህናት ከተራ ካህናት ጋር እኩል እንዳ ይሆኑ የካህናቱን ማዕርግና መቋሚያቸውን ማወ ቅና ጽፎ መያዝ እንደሚገባቸው ታዙዋል። «ወይደልዎ ከመ ይጽሐፍ ወያእምር ኵሎ ማዕር ጋተ ካህናት ወሥርዓታቲሆሙ ከመ ኢይኩን ማዕከሌሆሙ ጋዕዝ በዝንቱ ግብር ወከመ ኢይደ መሩ ሰብአ ቤተ ክርስቲያን እንተ ሐዋርያት ምስለ ሕዝባውያን በመዓርግ ወከመ ኢይኩኑ ምስለ ሊቃነ ካህናት በአምሳሊሆሙ»(የኒቅያ ሲኖዶስ አንቀጽ ፷፯ ።)

አ. ኤጲስ ቆጶስ የተሾመበትን መንበርና ሀገር ትቶ በሌላ ሀገር እንዲቀመጥ አልተፈቀደም ። ማስረጃ«ወኢይደልዎ ለኤጲስ ቆጶስ ከመ ይኅ ድግ መንበሮ ወይሑር ኀበ ካልዕ ሀገር»(፪ኛ ቀሌምንጦስ አንቀጽ ፲፩ ።)

www.ethiopianorthodox.org

ክፍል ሁለት

ሁለተኛው ክፍል የኤጲስ ቆጶሳት ጉባኤ ሥነ ሥርዓት ነው

ሀ. ኤጲስ ቆጶሳት በዓመት ሁለት ጊዜ ይሰበሰባሉ ማስረጃ «ወይኩን ጉባኤ ኤጲስ ቆጶሳት ክልኤተ ጊዜ በበዓመት» (ፍትሐነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፭ ረስጠብ ፭፯ ረስጠጅ ፭፰ ጾክ፭፰)

ለ. የመጀመሪያው ጉባኤ በበዓለ ፶ በ፱ኛው ሱባኤ በአራተኛው ቀን ይደረጋል፤ ይኸውም ርክበ ካህናት በሚውልበት ቀን ማለት ነው ፤ ሁለተኛው ጉባኤ ጥቅምት በባተ በ፲፪ኛው ቀን ይደረጋል፤ይህም ዕለት ዕለተ ዕረፍቱ ለማቴዎስ ወንጌላዊ ነው ።

ማስረጃ «ወጊዜ ቀዳሚት ጉባኤ በራብዕ ሱባኤ እምሣምሳ ወዳግሚትኒ አመ ፲ ወ፪ ለጥቅምት» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፭) «ይት ጋብኡ ኤጲስ ቆጶሳት ዘኩሉ መካናት ኀበ ጳጳሶሙ አው ኀበ ሊቃነ ጳጳሳቲሆሙ ክልኤተ ጊዜ በኵሉ ዓመታት» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ኂቅያ ፱፤ ፶፭።)

ሐ. በጉባኤው መካከል አንድ መንበር ተደርጎ በላዩ ላይ ወንጌል ይቀመጣል፤ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳቱ በፊት ለፊት ይቀመጣሉ፤ በር ይዘጋና ኤጲስ ቆጶሳት ተነሥተው የማኅበር ጸሎት ያደርጋሉ፤ ጸሎቱ ሲያልቅ ይቀመጣሉ ከዚያ በኋላ ስለ ሃይማኖት መጽናት ስለበጎ ምግባር

ክ. ኤጲስ ቆጶስ የተሾመበትን ሀገር ለቆ ወደ ሌላ ሀገር መዛወር እንደ ሌለበት ባል ሚስቱን ፈትቶ ሌላ ማግባት የማይገባውን ያህል አይገ ባውም ተብሎ ታዙዋል ። ነገር ግን ምክንያት ከተገኘበት ሊዛወር ይችላል ጥፋት ከሌለበት የሚዛወረው በዕድገት ነው ።

ማስረጃ«ወኢይሑር ኤጲስ ቆጶስ ኅበ ካልዕ ሀገር እምነ ሀገሩ ዘኮነ ላዕሌሁ ወተሠይመ ኤጲስ ቆጶስ በእንተ ረሓበ ብሔር ወናዕሰ ዚአሃ ወውኅደተ ሰብእ ወበረከታቲሃ ወዝን ቱሰ ይትሜሰል አምሳለ እለ አውሰቡ ብእሲተ እምነ ሕዝባውያን ለእመ ተአቅፈ ብእሲ በብ እሲቱ ዘእንበለ በምክንያተ ዝሙት ለእመ ፈቀደ ወልጦታ በዘትሜኒ እምኔሃ ውእቱ መዓ ብስ ፈድፋደ ወከማሁ ኤጲስ ቆጶስኒ ወካህ ናት አምሳለ እለ የሐሥሡ ፈድፋደ ዘይኄይስ እምሀገሮሙ» (ጉባኤ ኂቅያ ፷፯)

ወ. ኤጲስ ቆጶስ ቢያጠፋ ባላመኑ ሰዎች ምስክ ርነት ወይም የአንድ ኤጲስ ቆጶስ ምስክርነት አይሰማበትም ፡ ማስረጃ«ኢይትወከፉ ስምዐ ሐራጥቃ ዘውእቶሙ ዓላውያን ላዕለ ኤጲስ ቆጶስ» (፫ኛ/ ቀሌምጦስ አንቀጽ ፷።)

«ወኢይትወከፍ ላዕሌሁ ስምዐ አሐዱ ኤጲስ ቆጶስ» ፪ኛ ቀሌምንጦስ ፲፪»

www.ethiopianorthodox.org

መስፋፋት ስለ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን መታ
ናት በጠቅላላው ስለመንፈሳዊ ሕግና ፍትሕ
ተነጋግረው ውሳኔ ይሰጣሉ ።

ማስረጃ «ወያንብሩ ማዕከለ ምርፋቆሙ አሐደ
መንበረ ወያንብርዎ ዲቤሁ ለወንጌል ቅዱስ
ወይንበር ሊቀ ጳጳሳት በቅድሚሆሙ ወይ
ዕጽዉ አናቅጸ ወይትነሥኡ ኅቡረ ወይጸልዩ
ወይግብኡ ኅበ ምርፋቆሙ ወይኅትቱ በእንተ
ግብር ዘተጋብኡ በእንቲአሁ በኅቡዕ» (ፍትሐ
ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፭ ።)

፫ የቅስና ሚመት ሥርዓት

፩. ለቅስና ሹመት የሚያበቁ ሁኔታዎች

ሀ. ለቅስና የሚመረጥ ዲያቆን ነውርና ነቀፋ የሌ
ለበት አንዲት ድንግል ሴት ያገባ ደጎች ልጆች
ያሉት ቂመኛያልሆነ አብዝቶ የማይጠጣ እጁን
ለመማታት አንደበቱን ለመገዘት የማያፈጥን
ገንዘብ የማይወድ እንግዳ መቀበልን የሚወድ
በጎ ሥራን የሚያፈቅር ከኃጢአት የነጻ ደግና
ቸር የሆነ ሰውነቱን ከፍትወት የገታ ወንጌ
ልን በማስተማር ምእመናንን የሚረዳ እው
ነተኛ ትምህርት በማስተማር ሰውን ማጽናናት
የሚቻለው ክደው ሊያስክዱ የሚተናኮሉትን
የሚከራከራቸው መሆን እንደ አለበት ተሠ
ርቷል ።

ማስረጃ ፡ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል
፩ ዘሌ.፳፩.፮—፲፯)

ለ. ፴ ዓመት ያልሞላው ቅስና እንዳይሾም ተከ
ልክሎዋል ።

ማስረጃ «ኢይሠየም ቀሲስ ዘእንበለ በ፴ዓመት»
(ፍትሐ ነገሥት ፮ ቀጠግ ፲፩)

ሐ. ብሉያትን ሐዲሳትን ያልተማረ ይልቁንም አራ
ቱን ወንጌል ያላወቀ ቅስና እንዳይሾም ተከ
ልክሏል ።

ማስረጃ «ወኢይኩን አሐዱሂ ቀሲሰ ዘኢየአ
ምር ነገረ መጻሕፍት አምላካውያት ሠናያት»
(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ በስ ፹፱)

መ. ለቅስና መብቃቱ ያልተመሰከረለት ቅስና
አይሾምም ።

ማስረጃ «ወኢይኩን አሐዱሂ ቀሲሰ ዘኢተ
ንዕደ በስምዐ ሃምስቱ ዕደው» (ፍትሐ ነገሥት
፮ በስ. ፹፯ ።)

፪ ሚመተ ቅስና

ሀ. ኤጲስ ቆጶስ ቄሱን በአንብሮተ እድ ይሾመ
ዋል ቀሳውስት ቆመው ይዳስሱታል ይጸል
ዩለታል ቄስ ዲያቆን ንፍቅ ዲያቆንና ከዚያ
በታች ያሉት የሚሾሙት በኤጲስ ቆጶስ ብቻ
ነው ኤጲስ ቆጶሱ እነዚህን ሲሾም የማዕርጋቸ
ውንና የሥርዓተ ክህነታቸውን ደረጃ ጠብቆ
በሕዝብ ፊት ጸሎተ ሚመቱን አድርሶ ይሾ
ማቸዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

ማስረጃ «ወለእመ ፈቀደ ኤጲስ ቆጶስ ከመ ይሚም ቀሲስ ያንብር እዴሁ ላዕለ ርእሱ ወቀሳውስትኒ ዙሎሙ ይግሥሥዎ ቀዊሞሙ ወይጸልዩ ላዕሌሁ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፪ ረስጠ ፸፪፣፸፬ ።)

ኤጲስ ቆጶስ ሳይፈቅድ ቄስና ዲያቆን አይ ሾሙም ፤ ማስረጃ «ወኢይሠየም ቀሲስ አው ዲያቆን ዘእንበለ በምክረ ኤጲስ ቆጶስ ዘው እቶሙ ታኅተ ሥልጣኑ ወይሚም ኤጲስ ቆጶስ ባሕቲቱ እስመ ሣልሳይ መዓርጊሁ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮)

ክፍል ፪.በስ ፤ ረስጠ ፪ ።

፫. የቀሳውስት ተግባርና ሥልጣን

ሀ. ቄስ መምህር ነው መምህርም እንደመሆኑ የቀናች ሃይማኖትን ያስተምራል ።

ማስረጃ «እስመ ቀሲስ በአምሳለ መምህር ወይኩኑ ቀሳውስት በኀቤክሙ መምህራነ ለአ እምሮተ እግዚአብሔር» (ፍትሐ ነገሥት አን ቀጽ ፮ ድስቅ ፷፯)

ለ. ቄስ ሥራው ማስተማር ማጥመቅ ፡ ቀድሶ ማቁ ረብ ፡ መባረክ ፡ ማሠርና መፍታት ማናዘዝ ነው ።

ማስረጃ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፫.

ሐ. ቄሱ በአንብሮተ እድ ሕዝቡን ይባርካል ማስረጃ «ወይባርክ ወኢይትባረክ እምኔሁ ይንዕስ» ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ረስጣ ፻፷)

መ. (ቄስ ሥልጣነ ክህነት አይሾምም አይሽርም (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፫)

፬ ትእዛዘ ቀሳውስት

ሀ. ቄስ ምእመናንን መጠበቅና ሊታመሙ መ መ የቅ በትምህርት ማጽናት እንደሚገባው ታዙ ዋል እውነተኛ ፍርድም መፍረድ ይገባዋል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፬።)

ለ. በመሠዊያው ቀኝ የሚቆሙ ቀሳውስት ካህ ናቱን ያስተናብራሉ ፤ ሥጋ ወደሙ የሚቀበሉ ትን በየተራቸው እንዲቀበሉ ይቆጣጠራሉ ፤ በግራ የሚቆሙ ቀሳውስት ሕዝቡን ያስተናብ ራሉ ።

ማስረጃ «ወቀሳውስት እለ ውስተ የማን ያስ ተሐምሙ ለረድኤት በውስተ ምሥዋዕ ኪመ ያክብርዎ ለዘይደልዎ ክብር ወይመንንዎ ለዘ ይደልዎ ምናኔ ወቀሳውስትሰ እለ ውስተ ጸጋም ያስተሐምሙ በእንተ ጉባኤ ከመ ይኩኑ ጎዳ ዓነ» (ፍትሐ ነገሥት ፮ ክፍል ፬ ።)

ሐ. ቀሳውስት ሐዋርያት ከሠሩት ሥርዓት ውጭ ትእዛዝ በማክበድ ሕዝቡን እንዳያስጨንቁ ታዙዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

ማስረጃ«ወኢይወስክ አሐዱ እምቀሳውስት ምን ተኒ ክበደ ላዕለ ሕዝብ ውዑአ እምቀኖና አበ ዊነ ሐዋርያት» (ፍትሐ ነገሥት አግቀጽ ፮ በሰ.፶፩ ።)

መ. ቄስ ታሞ በሚመረመርበት በሚታከምበት ጊዜ ከአልሆነ በስተቀር በማንም ፊት ፈጽሞ ዕርቃኑን ሊጥልና ሊጋለጥ አይገባውም ።
ማስረጃ ወኢይትአረቅ ቀሲስ ግሙራ ቅድመ መኑሂ እምሰብእ ዘእንበለ በጊዜ ወጸባ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፩.በስ ፶፫ ።)

ሠ. ቀሳውስት ከኤጲስ ቆጶሱ ዘንድ በየዓመቱ ፫ ጊዜ እንዲሰበሰቡ ታዙዋል ።
ማስረጃ «ወይትጋብኡ ቀሳውስት ኀበ ኤጲስ ቆጶሳቲሆሙ ሠለስተ ጊዜያተ በበዓመት (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፩.ኒቅያ ፶፱) ።)

ረ. ካህናት የራስ ጠጒራቸውን ማሳደግና ማጎፈር አይገባቸውም ።

ክፍል አምስት

ቀሳውስት ከሹመት የሚሻሩበት ሥርዓት

ሀ. በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ሊጠብቀው የታዘዘውን የማይጠብቅ፣ እንዳይሠራው የተከለከለውን የሚሠራ፣ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ሕዝቡን የማያስተምርና የማይመራ ቄስ ሲኖር ከክህነቱ ይሻራል ።
(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፭ ።)

ለ. ቄስም ሆነ ዲያቆን ከሹመቱ በኃጢአት ከተሻረ በኋላ ደፍሮ ለአገልግሎት ቢገባ ከቤተ ክርስቲያን ተወግዞ ከምእመናን ይለያል እያወቀ በዚህ ድፍረቱ የተባበሩት ሁሉ ከምእመናን ይለያሉ ።
ማስረጃ ፤ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ረስጠብ ፲፱ ጾክ ፬ ።)

ሐ. ቄስ ወይም ዲያቆን በሀገሩ የተሾመውን ኤጲስ ቆጶስን ንቆ አቃሎ ለብቻው ቤተ ክርስቲያን ከሠራ ኤጲስ ቆጶሱ እስከ ፫ ጊዜ ጠርቶት ከአልመጣ እሱና እሱን የመሰሉት ከሹመታቸው ይሻራሉ ፤ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ረስጠብ ፷፪ ።)

መ. ቄሱ ያለበትን ቤተ ክርስቲያን ትቶ ወደ ሌላ ቤተ ክርስቲያን ከሔደ እንዲመለስ ተነግሮት ኮአልተመለሰ ከሹመቱ ይሻራል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ረስጣ ፲፬ - ኒቅያ ፲፬)

ሠ. ቄስ በቁጣ ወይም በማናቸውም ምክንያት ምእመናንን ሥጋ ወደሙ ከከለከለ ከሹመቱ ይሻራል ። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፭ ኒቅያ ፷፮ ።)

ረ. ቀሳውስት ዲያቆናት በሥጋዊ ነገር ዋስ ተያዥ ምስክር አይሆኑም ይህን ያደረገ ከሹመቱ ይሻራል(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፮ ክፍል ፭ ኒቅያ ፷፭ ።)

www.ethiopianorthodox.org

፬. የዲያቆናት ሢመት ሥርዓት

ክፍል አንድ

ሀ. ለዲቁና ሹመት የሚያበቁ ሁኔታዎች

ዲያቆናት ጭምቶች ትዕግሥተኞች ፣ ግብረ ገብ ነት ያላቸውና የሚታዘዙ ፣ ሁለት ቃል የማይ ናገሩ ማለት አንድ ጊዜ እውነት ፣ አንድ ጊዜ ሐሰት የማይናገሩ ፣ አብዝተው ወይን የማይጠጡ ፣ የማይገባ ትርፍ ገንዘብን መቀበል የማይሹ ፣ ንጹሕ በሆነ ልቡና ሃይማ ኖትን የተረዱ ፣ ጋብቻ ያልደገሙ ፣ ልጆቻቸ ውን ቤተሰቦቻቸውን ቀጥተው ፣ ሠርተው ያሳ ደጉ መሆን ይገባቸዋል ፤ በዚህ ሁሉ የተፈ ተኑና ነውር የሌለባቸው ሁነው ሲገኙ ዲቁና ይሾማሉ (፩ ጢሞ . ፫ ፰.፲፫(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ክፍል ቀዳማዊ ጢት ፬ ።)

ለ. በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን መሠረት ለመዓ ርገ ዲቁና መብቃታቸው ተመስክሮላቸው እን ዲሾሙ ታዙዋል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ረስጠ ፲፯ ።)

ሐ. ከዚህ ጋር ለሰው የሚራሩ ፣ የሚያዝኑ፣የማያን ጐራጕሩ ፣ ከቂም ከበቀል የራቁ ቁጡዎች ፣ ብስ ጩዎች ያልሆኑ፣ የማያዳሉ ፣ ለመማርና ለማስተ ማር የተጉ እንዲሆኑ ታዝዘዋል ።
(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ክፍል ፩ ።)

ክፍል ሁለት

ሢመተ ዲቁና

ሀ. ዲያቆን በአንብሮተ እድ ይሾማል

ማስረጃ«ሶበ ትሠይሞ ለዲያቆን አንብር እዴከ ላዕሌሁ ወጸሊ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ክፍል ፪ ረስጣ ፶፬ ቀጠግ ፶፬ ።)

ለ. ዲያቆናት ሲሾሙ ቀሳውስትና ዲያቆናት ከኤ ጲስ ቆጶሱ ጋር ሁነው አብረው ይጸልያሉ አን ብሮተ እድ የሚያደርግለት ግን ኤጲስ ቆጶሱ ብቻ ነው ።

ማስረጃ « ወቀሳውስት ኵሎሙ ወዲያቆናትኒ እንዘ ይቀውሙ ይጸልዩ»(ፍትሐ ነገሥት አን ቀጽ ፯ ክፍል ፪ ረሰጣ ፶፬ ቀጠግ ፲፬ ።)

ሐ. ዲያቆን ፳፭ ዓመት ሳይሞላው አይሾምም ይላል ይሁን እንጂ ብቁ ሆኖ ከተገኘ ከዚህ ዕድሜ በታች ያለ ቢሆንም ይሾማል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ክፍል ፪ ቀጠግ ፲፩ ።)

መ. የዲያቆናቱ ቍጥር በቤተ ክርስቲያኑ ሰበካ ስፋትና ጥበት ይወሰናል (ፍትሐ ነገሥት አን ቀጽ ፯ ቀጠግ ፲፬ ኒቅያ ፷፯ ።

ክፍል ፫

የዲያቆናት ሕይወትና ሥርዓት

ሀ. ዲያቆናት እንደ ኤጲስ ቆጶስ ፣ እንደ ቄስ ያለ ነውር ፣ ያለነቀፋ መኖር አለባቸው ።

www.ethiopianorthodox.org

ማስረጃ «ወይኩኑ ካዕበ ዲያቆናት ዘእንበለ ነውር በአምላለ ኤጲስ ቆጶስ ወይኩኑ ፍጹ ማን በክህነቶሙ ለቤተ ክርስቲያን በዘይክሉ ገቢረ ዘእንበለ ሐፍረት»(ፍትሐ ነገሥት አን ቀጽ ፯ ክፍል ፫ ድስቅ ፴፯ ።)

ለ. ዲያቆናት ለቦታው ሁሉ በመዓልትም በሌ ሊትም በጎ ሥራን የሚሠሩ መሆን ይገባቸዋል ። ከኃጢአት ንጹሕ ሁኖ መልካም አገልግሎትን የሚያገለግል ዲያቆን ይረባል ይጠቅማል በጎ ዕድል ፈንታን ያገኛል(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ክፍል ፬ ረስጣ ፲፮ ።)

ሐ. ዲያቆን የእግዚአብሔር አገልጋይ እንደመሆኑ መጠን ለኤጲስ ቆጶሱና ለቄሱ ይላካል «ወዲ ያቆንሰ ከመ ዘይትለፀክ ለእግዚአብሔር ይት ለዐክ ለኤጲስ ቆጶስ ወለቀሳውስት በሁሉ ግብር» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ በደስ ፭ ።)

መ. ዲያቆን ሕመማንን በመጐብኘት የችግረኞ ችን ጉዳይ ወደ ቄሱ ወደ ኤጲስ ቆጶሱ በማ ቅረብ ለችግረኞች ምጽዋት የሚሰጡትን ምእመናንን ሁሉ በማስተባበርና በመላላክ እን ዲያገለግል ታዝዞአል፤(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ክፍል ፫ ።)

ሠ. ዲያቆን በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ሕዝቡን ሥርዓት ይዘው እንዲቆሙና እንዲጸልዩ እንዳያንቀላፋና እንዳይተኙ እንዳይስቁና እንዳይሳለቁ ይቈጣ ጠራል(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፲፪ ድስቅ ፲፪ ።)

ረ. ሥጋውን ደሙን በማቀበል ጊዜ ሥጋውን ቄሱ ሲያቀብል ደሙን ዲያቆን ለሕዝብ ያቀ ብላል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ክፍል ፫ ረስጠ ፶፰ ።)

ሰ. ቆሞሱና ሊቀ ዲያቆናቱ ለኤጲስ ቆጶሱ እንደ ሁለት እጆችና እንደ ሁለት ክንፎች ሆነው ሹመት በሚሰጥበት ጊዜ በቀኙና በግራው ይቆማሉ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲሔድ አብ ረው ይሔዳሉ ወደ ሌላም ቦታ ሲሔድ አይለ ዩም ሊቀ ዲያቆናት በቀኙ ይቆማል ሌሎች ግን በግራ ይቆማሉ ።

ማስረጃ « ወኮሮአቢ ስኒ ይኩን ከመ ክልኤ እደዊሁ ወክልኤ ክነፊሁ ለኤጲስ ቆጶስ ወሶበ የሐውር ጎበ ቤተ ክርስቲያን አው ጎበ ካልዕ ይደሉ ከመ ይኩን ሊቀ ዲያቆን በየማኑ ወካልዐንሂ በጸጋሙ» (ፍትሐ ነገሥት ፯ ኒቅያ ፷፱)

ክፍል ፬

ዲያቆን ከመዓርጉ የሚሻርበት ምክንያት

ጉቦ ሰጥቶ የተሾመ፡ ወይም በጉልበት አስገድ ዶና አስፈራርቶ የተሾመ ፡ ወይም በተንኮል የተ ሾመ ፡ ወይም ሁለት ጊዜ የተሾመ ፡ ሁለት ሴት ያገባ ፡ በተሾመ ጊዜ ከሴት ርቄ ንጽሕ ጠብቄ እኖራለሁ

www.ethiopianorthodox.org

ብሎ ተሥሎ ከተሾመ በኋላ ስዕለቱን አፍርሶ ሚስት ያገባ ፣ ዘወትር የሚሰክር፣በክፉ ሥራ ጸንቶ የሚኖር ፣ በሐሰት የሚመሰክር፣አራጣ የሚቀበል፣ባልንጀራውን የሚያማ፣ በሰው የሚታበይ፣ ኃይልን የሚያሳይ፣ከዘማዊት ሴት የደረሰ፣ ቤተ ክርስቲያኑን ትቶ ከሔደ በኋላ የተመለሰ፣ ኤጲስ ቆጶስ ሳይፈቅድለት የመነኰሰ፣ ተደብቆ ተክሊል ያደረሰ ፣ ሰውን የሚመታ ፣ እመነ ኵሳለሁ፣ ተባሕትዎ እይዛለሁ ብሎ ሚስቱን የፈታ፣ ከመናፍቃን የተጠመቀ ፣ ቍርባናቸውን የተቀበለ ፣ ኤጲስ ቆጶሱን የናቀና ያቃለለ ፣ ከመናፍቃን ጋር የጸለየ፣ ከተሻረ በኋላ የክህነት ሥራ የሚሠራ ፣ ለብቻው ሌላ ቤተ ክርስቲያን የሠራ፣ ኤጲስ ቆጶሱ ጠርቶት አልመጣም ብሎ የቀረ፣ ቤተ ክርስቲያኑን ትቶ ወደ ሌላ ቤተ ክርስቲያን የሔደ፣ ወደ ንግድ የሔደ፣ከደሚ ያልነጻችውን ሴት ከቤተ ክርስቲያን ያስገባ፣ ሥጋ ወደሙን ያሰጠ ፣ ከዲቁናው ማዕርግ ይሻራል። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፯ ክፍል ፭ ።)

፭. የንፍቅ ዲያቆናት ሚመ ክህነት ሥርዓት

ክፍል ፩

ለንፍቀ ዲቁና ሹመት የሚያበቁ ሁኔታዎች

ነገር የማያበዛ ፣ የማይሰክር ፣ ዋዛ ፈዛዛ የማይናገር ፣ በጎ አኗኗር ያለው ፣በጎ ነገርን የሚወድ፣የሃይማኖት ትምህርት ወደ ሚሰጥበት ጉባኤ የሚሔድ፣ ታዛዥ የሆነ ንፍቀ ዲቁና ይሾማል(ፍትሐ ነገሥት ፭. ረስጣ ፲፭ ።)

ክፍል ፪

ሥርዓተ ሚመተ ንፍቀ ዲያቆናት

ሀ. ኤጲስ ቆጶስ ንፍቀ ዲያቆኑን ሲሾም አንብሮተ እድ አያደርግም በቃል ብቻ ንፍቅ ዲያቆን ብሎ ይሰይመዋል ።(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፪ ረስጣ ፭፯ ።)

ለ. ንፍቅ ዲያቆን ሚስት ያላገባ ከሆነ ከሴት ርቆ ንጽሕ ጠብቆ እንዳኖረ ከአልተመሠከረለት አይሾምም ። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፪) ።

ክፍል ፫

የንፍቀ ዲያቆናት ሥራ

ሀ. ንፍቅ ዲያቆናት ዲያቆናትን ይረዳሉ ፤ ማስረጃ «ንፍቀ ዲያቆናትሰ ከመ እንተ ረዳእ ያን» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ።)

ለ. ንፍቀ ዲያቆናት በዲያቆናት ቦታ ገብተው በዲቁና መዓርግ ማገልገል ንዋየ ቅድሳት መንካት የዲያቆናትን ልብሰ ተክህኖመልበስ አይችሉም። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ጸከ ፶፭ ፶፯/፶፯/ ፭፯ ፭፩/፭፪/፭፫/፶፫ ።)

ሐ. ንፍቀ ዲያቆን በመቅደሱ በር ከውጭ ይቆማል ከዚያ አይለይም) ፍትሐ ነገሥት ፭/፫ ።

መ. ንፍቀ ዲያቆን ደሙን አያቀብልም ። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ጸከ ፹፱)

www.ethiopianorthodox.org

ክፍል ፬

ንፍቀ ዲያቆን የሚሻርበት ምክንያት

ንፍቅ ዲያቆን ከሰረቀ አንድ ዓመት ከሹመቱና ከሥራው ይታገዳል ከዓመት በኋላ ወደ ሥራው ይመለሳል ወደ ዲቁና ማዕርግ አይደርስም እስከ ዕለተ ሞቱ በንፍቀ ዲቁና ማዕርግ ይኖራል ።(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፷ ክፍል ፬ በስ ፵፮ ።)

፮ የአናጕንስጢስ ሚመተ ሥርዓት

ክፍል አንድ

ለአናጕንስጢስ ሹመት የሚያበቃ ሁኔታ

አናጕንስጢስ ማለት አንባቢ ማለት ነው በችሎታው፥ በበጎ ጠባዩ የታወቀ፥ ነገር የማያበዛ፥የማይሰክር፥ ዋዛ ፈዛዛ የማይናገር በጎ አኑዋኑዋር ያለው፥ በጎ ነገርን የሚወድ፥የሃይማኖት ትምህርት ወደ ሚሰጥበት ጉባኤ ለመሔድ የሚፋጠን፥ ታዛዥ የሚያነብበውን ለመሥራት የሚተጋ ፥የሚያነብበውን ኃይለ ቃል የሚያውቅ አናጕንስጢስነት ይሾማል።(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፷ ክፍል ፭ ረስጣ ፲፭) ።

ክፍል ፪

ሥርዓተ ሚመተ አናጕንስጢስ

ሀ. አናጕንስጢስ በሚሾምበት ጊዜ አስቀድሞ ኤጲስ ቆጶሱ አንብብ ብሎ ወንጌል ይሰጠዋል።(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፷ ክፍል ፪ ረስጣ ፭)

ለ. ኤጲስ ቆጶስ አናጕንስጢስን ሲሾም አንብሮተ እድ አያደርግም በቃል ብቻ አናጕንስጢስ ብሎ ይሾመዋል(ፍትሐ ነገሥት ፷ ፡ ክፍል ፪ ረስጣ ፭፯ በደስ ፯ በስ ፵፰) ።

ሐ. አናጕንስጢስ ሚስት ያላገባ ከሆነ ከሴት ርቆ እንደ ኖረ ካልተመሰከረለት አይሾምም (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፷ ክፍል ፪) ።

ክፍል ፫

የአናጕንስጢስ ሥራ

ሀ. አናጕንስጢስ አንባቢ ስለሆነ በቤተ ክርስቲያን ያነብባል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፷ ክፍል ፫ ድስቅ ቀዳማዊ)

ለ. አናጕንስጢስ ከፍ ከአለ ቦታ ቆሞ ከብሉያት መጻሕፍት ሁሉ በክፍል በክፍል እየከፋፈለ እየመጠነ ያነብባል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፷ ክፍል ፫ ድስቅ ፲፪) ።

ሐ. አናጕንስጢሳውያን ንባብ በሚያነብቡበት ጊዜ ልብሰ ተክህኖ አይለብሱም (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፷ ክፍል ፫)

ክፍል ፬

አናጕንስጢስ የሚሻርበት ምክንያት

ሀ. አናጕንስጢስ ከሰረቀ አንድ ዓመት ከሹመቱና ከማንበብ ሥራው ይታገዳል ፤ ከዓመት በኋላ

www.ethiopianorthodox.org

ግን ወደ ንባብ ሥራው ይመለሳል መዓርግ አይጨመርለትም እስከ ዕለተ ሞቱ ድረስ በአ ንባቢነቱ ማዕርግ ይኖራል ። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፬ በስ ፶፭ ።)

ለ. በገና መች ኑሮ እንደሆነ ከተሾመ በኋላ ወደ ዚህ ሥራው መመለስ አይገባውም ከተመለሰና በዚሁ ሥራው ከተገኘ በሰባት ሱባዔ ጾም ይቀጣል ። ።

ከአልታረመ ከቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ይለያል(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ፡ ክፍል ፬ ፡ በስ ፷፬ ።)

ክፍል ፭

ሥርዓተ አናጕንስጢስ

አናጕንስጢስ ሚስት ማግባት ይችላል፡ሚስቱ ከሞተችበት ሁለተኛ ያገባል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፭ ረስጠብ ፲፯ በስ ፶፭)

፯ የመዘምራን ሥርዓተ ሢመት

ክፍል ፩

ኤጲስ ቆጶስ መዘምራንን በቡራኬ ይሾማል እንጂ አንብሮተ እድ አያደርግም(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፪)

ክፍል ፪

የመዘምራን ሥራ

ሀ. መዘምራን ዘማሪዎች ስለሆኑ ይዘምራሉ (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ድስቅ ፲፪)

ለ. መዘምራን የሚዘምሩት ከመዝሙረ ዳዊት ነው ። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ድስቅ ፲፪) በሀገራችን የቅዱስ ያሬድን ድርሰት ጭምር ይዘምራሉ ። ።

ሐ. መዘምራን በሚዘምሩበት ጊዜ ልብሰ ተክህኖ አይለብሱም

«ወኢ ለአናጕንስጢሳውያን ወኢለመዘምራን ከመ ይልበሱ ሞጣሕተ ሶበ ያነብቡ («ፍትሐ ነገ ሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ።)

ክፍል ፫

ሥርዓተ መዘምራን

መዘምራን ሚስት ማግባት ይችላሉ ሚስታ ቸው ከሞተችባቸው ሁለተኛ ማግባት ይች ላሉ(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፭ ረስጠብ ፲፯ በስ ፶፭)

www.ethiopianorthodox.org

ሥርዓተ ዐጸውተ ጎዋጎው

ክፍል ፩

የዐጸውተ ጎዋጎው ሥራ

ሀ. ዐጸውተ ጎዋጎው (በር የሚከፍቱና የሚዘጉ) በወንዶች መግቢያ ቆመው ይጠብቃሉ ማስረጃ «ወይቁሙ ዐጸውተ ጎዋጎው ካዕበ መካነ ሙባኢሙ ለእደው ወይዕቀብዎ»(ፍትሐነገሥት አንቀጽ ፶ ክፍል ፫ ድስቅ ፲፱)

ለ. ዐጸውተ ጎዋጎው አንዲት ሰዓት እንኳ ከበሩ መለየት የለባቸውም» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፶ ክፍል ፫ ጸክ ፵፱ ።)

ሐ. ዐጸውተ ጎዋጎው ደሙን አያቀብሉም ። (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፶ ክፍል ፫ ጸክ ፴፱ ።)

መ. ዐጸውተ ጎዋጎው ሚስት ማግባት ይችላሉ ሚስቶቻቸው ከሞቱባቸውም ሁለተኛ ማግባት ይችላሉ፤(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፶ ክፍል ፫ በስ፱፭)

የዲያቆናውያት ሥርዓተ ሚመት

ክፍል ፩

ለዲያቆናዊት ነት ሚመት የሚያበቁ ሁኔታዎች

በልባቸው ክኃጢአት የነጹ፣ለበጎ ሥራ የነቁ፣ በሥራው ሁሉ የሚታመኑ፣ንግር የማይሠሩ፣፶ ዓመት የሞላቸው፣በአንድ ወንድ ጸንተው የኖሩ በበጎ ምግ

ባር ጸንተው ለመኖራቸው የተመሰከረላቸው ፣ ልጆቻቸውን በሥርዓት ያሳደጉ፣እንግዳ የሚቀበሉ፣ የቅዱሳንን እግር የሚያጥቡ ፣በደዌ በችግር ለተጨነቁት የሚራሩ ፣ በበጎ ሥራ ሁሉ ጸንተው የኖሩ ሴቶች ዲያቆናዊትነት ይሾማሉ ።(ፍትሐ ነገሥት ፶ ክፍል ፩ ድስቅ ፲፯ ፲፩፤ ፩.ጢሞቴዎስ ፭ ፡ ፱—፲ ።)

ክፍል ፪

ሥርዓተ ሚመተ ዲያቆናውያት

ዲያቆናውያት በአንብሮተ እድ አይሾሙም የሚሾሙት በቃል ብቻ ነው ፤
ማስረጃ «ወኢይግሥሥዎን ዘእንበለ በአንብሮተ እድ ባሕቲቱ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፶ ክፍል ፩ ድስቅ ፲፯ ።)

ክፍል ፫

የዲያቆናውያት ሥራ

ሀ. ዲያቆናውያት የሚሾሙት ከኤጲስ ቆጳሱ ወደ ሴቶች ለመላክ ፣ የሚጠመቁትን ሴቶች ከአንገት በታች ቅብዕ ቅዱስ እንዲቀቡ ፣ በጠቅላላው በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ሴቶች ሊፈጽሙት የሚገባውን የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት እንዲፈጽሙ ነው ፤(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፶ ክፍል ፩ ድስቅ ፲፯ ረስጣ ፶፱ ።)

ለ. ዲያቆናውያት ሴቶች አይባርኩም ዲያቆናውያት ሴቶች ዲያቆናትና ቀሳውስት የሚሠሩትን የክ

www.ethiopianorthodox.org

ህነት ሥራ አይሠሩም ። ዲያቆናውያት ፤ ሴቶች የሚገቡበትን በር ብቻ ይጠብቃሉ ። «ይዕቀባ አንቀጸ ባሕቲቶ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ረሰጣ ፶፱ ።)

ሐ. ዲያቆናዊት በሕዝቡ ዘንድ ክብር አላት «ወት ኩን ዲያቆናዊት ክብርተ በኀቤክሙ»

መ. ዲያቆናዊት እንደ ዲያቆናት «ተንሥኡ ጸልዩ» እያለች ጸሎት አታዝዝም ዲያቆን ሳያዛትም ምንም ነገር አትሠራም ፤ (ፍትሐ ነገሥት አን ቀጽ ፭ ክፍል ፫ በጸሰ ፯ ።)

ሠ. ስለማናቸውም ጉዳይ ለመጠየቅ አንዲት ሴት ዲያቆናዊትን ሳትይዝ ብቻዋን ወደ ዲያቆን ወይም ወደ ኤጲስ ቆጶስ መሔድ አይገባትም ። ክልክል ነው ፤(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ በጸሰ ፯ ።)

ረ. ዲያቆናዊት ሴቶችን ልትገሥጽ ፣ልትመክር፣ ልታስተምር፣ ልትረዳቸው ይገባል ።(ፍትሐ ነገ ሥት አንቀጽ ፭ በጸሰ ፴፬ ።)

ሰ. ዲያቆናውያት ቅስና አይሾሙም ቄስ፣አይባሉም፣ በቤተ ክርስቲያንም የማኅበር ጸሎት ጀማሪ ፈጻሚ አይሆኑም ።

ቀ. ዲያቆናውያት ቃላቸውን ክፍ አድርገው ጮኸው አይጸልዩም «ወኢይጸልያ በልዑል ቃል»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭ ክፍል ፫ ዶቅ ፲፭ ።)

ተክሊል

ተክሊል ማለት ከለለ አከበረ ካለው ግሥ የወጣ ቃል ነው ። ይኸውም ክብር ማለት ነው ። ጸሎተ ተክሊል ወንድና ሴት ተስማምተው በሚያደርጉት ጋብቻ ላይ ካህኑ የሚሠራው መርዓዊና መርዓት ሁለቱ አንድ የሚሆኑበት መንፈሳዊ አገልግሎት ነው ። የጸሎተ ተክሊልፍጻሜ ጸሎተ ቅዳሴ ነው ። ከጸሎተ ተክሊሉ አያይዞ ጸሎተ ቅዳሴ ደርሶላቸው ሙሽሮች ሥጋውን ደሙን ይቀበላሉ ። ጸሎተ ተክሊል ተደርሶ ቍርባን ከቀረ ግን ተክሊሉ ፍጹም አይደለምና ጋብቻው አይጸናም «ወማዕሠረ ተዋስቦሰ ኢይከውን ወኢይትፈጸም ዘእንበለ በሀልዎተ ካህናት ወጸሎት ዘላዕሌሆሙ ወይመጥውዎሙ ቍርባነ ቅዱሰ በጊዜ ተክሊል ዘቦቱ ይትወሐዱ ክልኤሆሙ ወይከውኑ አሐደ ሥጋ በከመ ነገረ እግዚእነ ሎቱ ስብሐት ወዘ እንበለ ዝንቱ ኢይትኈለቍ ሎሙ አውስቦ» እንዲል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬ መጅ ፩)

የጋብቻ ሥርዓት የሚፈጸምበት ፣ካህናት ሙሽራውንና ሙሽራዪቱን አንድ የሚያደርጉበት ትእዛዝ እግዚአብሔርን የሚያጸኑበት ሥርዓት ፣ ተክሊል ይባላል ።

ስለዚህ «ወንድ አባቱንና እናቱን ይተዋል ሚስቱንም ይከተላል ሁለቱም አንድ አካል ይሆናሉ እንግዲህስ አንድ አካል ናቸው እንጂ ሁለት አይደሉም እግዚአ ብሔር አንድ ያደረገውን ሰው ሊለየው አይችልም»

www.ethiopianorthodox.org

ሲል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አስተምሮአል ማቴዎስ ፲፱ ፡ ፫-፮ ፡ ዘፍጥረት ፪ ፡ ፳፬ ።

በቤተ ክርስቲያን በተክሊል ለሚደረገው ጋብቻ የሚጸለየው ጸሎት ይህን ትምህርት የተከተለ ነው

የጋብቻ ተፈላጊነት

እግዚአብሔር አዳምንና ሔዋንን ፈጥሮ በጋብቻ ሕግ እንዲኖሩ ሲያደርግ ስለ ፫ ነገር ነው ይኸውም

፩ኛ. ለመረዳዳት ነው

ማስረጃ «ሰውብቻውን ሊኖር አይገባውምና የምትረዳውን እንፍጠርለት» እንዲል(ዘፍ ፪ ፡ ፲፰።)

፪ኛ. ለመባዛትና ልጆችን ለማስገኘት ነው ።

ማስረጃ«ብዝኁ ወተባዝኁ ወምልዕዋ ለምድር» እንዲል (ዘፍጥረት ፩.፳፰/፱ ፡ ፩ ።)

፫ኛ. ከዝሙት ግብር ለመጠበቅ ነው ስለዚህ ሐዋርያው ጳውሎስ «ወከመሰ ኢትዘምዉ ኵሉ ብእሲ ይንበር በብእሲቱ ወኵላ ብእሲት ትንበር በምታ» ብሎ አዝዞአል (፩ ፡ ቆሮንቶስ ፯ ፡ ፪ ።

ክፍል ፪

ማጨት

ሀ. ያመኑ ሰዎች ያላመኑትን አያገቡም ፡ ምእመናን ከምእመናን ይጋባሉእንጂበሃይማኖትከተለ ዩና ከአረማውያን መጋባት ክልክል ነው (ዘኒቅያ ፸፪)

ለ. ከ፲፭ ዓመት በላይ ዕድሜ ያላት ድንግል ከ፳ ዓመት በላይ ዕድሜ ያለው ድንግል ተጫጭተው ጋብቻቸውን መፈጸም ይችላሉ፡ በውዴታ የሰጡት ቃላቸውም ይጸናል ፡ ከዚህ ዕድሜ በታች ከሆኑ ግን አይጸናም ፤(ፍትሐ ነገ ፡ አንቀጽ ፡ ፳፬ ምዕራፍ ፫) ክፍል ዳግም ጠስ ፳ እንዲህ ይላል «ወፍጻሜ መጠነ አካል ዘዕደው እሥራ ዓመት ወእመአኮ እሥራ ወሐምስቱ ዓመት ወለአንስትኒ አሠርቱ ወክልኤቱ ዓመት ወእመ አኮ አሠርቱ ወሐምስቱ ዓመት»

ሐ. ሁለቱ ዕጮኞች በወላጆቻቸውና በመምህረ ንስሓቸው የውዴታ ቃላቸውን ከገለጡ በኋላ ወደ ቤተ ክርስቲያን ይሔዳሉ ከዚያም የጋብቻ ደንብ የሚያዘውን ይፈጽማሉ ።

መ. ሁለቱ ዕጮኞች ከመጋባታቸው አስቀድሞ በሚተጫጩበት ጊዜ ከሁሉ አስቀድሞ ሊጋቡ መፈቃቀዳቸውን ለኤጲስ ቆጶሱ ወይም ለቄሱ ይነግራሉ ።

ሠ. ኤጲስ ቆጶሱ ወይም ቄሱ መርምሮ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ደንብ ለጋብቻ የሚበቁ መሆናቸውን ከተረዳ በኋላ ይፈቅድላቸዋል

ክፍል ፫

ቃል ኪዳን (ቀለበት ማሠር)

ሀ. ለጋብቻ የተጫጩት ከጋብቻው ቀን አስቀድሞ ከቤተ ክህነት የተሰጣቸውን ማስረጃ በአቅራቢያቸው ላለው የቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪ አቅ

www.ethiopianorthodox.org

ርበው ቃል ኪዳናቸውን በቤተ ክርስቲያን ይፈጽማሉ ።

ለ. ሙሽራውና ሙሽራዪቱ ከዘመዶቻቸው ጋር በቤተ ክርስቲያን ተገኝተው ለቃል ኪዳን በተሰጠው ሕግ መሠረት የቀለበቱን ሥነ ሥርዓት ያደርጋሉ በመተጫጨት የሰጡትንም የፈቃድ ቃል በመሐላ ያጸናሉ ።

ክፍል ፬

ሥርዓተ ተክሊል

ሀ. ጋብቻ ያለ ሥርዓተ ተክሊል ሊፈጸም አልተፈቀደም (ፍትሐ ፡ ነገ ፡ አንቀጽ ፷፬ ም ፡ ሐምስ ክፍል ዳግም መጅ ፩ ።)

ለ. ሥርዓተ ተክሊል ድሃና ባለጸጋ ጌታና ሎሌ እመቤትና ገረድ ካህንና ምእመን የማይለዩበት በድንግልና ለኖረ ሁሉ የሚፈጸም ሥርዓት ነው ።

ሐ. ተክሊሉ በሚደርስበት ቀን ሙሽራው ከዘመዶቹ ጋር ሙሽራዪቱም ከዘመዶቿ ጋር ወደ ቤተ ክርስቲያን ሔደው ሙሽራውና ዘመዶቹ በሰሜናዊ ማዕዘን ሙሽራዪቱና ዘመዶቹዋ በደቡባዊ ማዕዝን ሥፍራ ሥፍራቸውን ይዘው ይቆማሉ ።

መ. ከዚህ በኋላ በምዕራብ በኩል በመካከለኛው ክፍል ማለት በቤተ መቅደሱ ፊት ለፊት ባለው ዐውደ ምሕረት (ቅድስት) ላይ ሊቀ ዲያቆናቱ ሙሽራውና ሙሽራዪቱ ሥርዓተ ተክሊል የሚ

ፈጽሙበትን ምንጣፍ አንጥፎ ለሁለቱ የሚሆን መቀመጫ እንዲሁም አንድ ጠረጴዛና ሙሽሮቹ አንድ ሆነው የሚለብሱትን ነጭ መጐናጸፊያ የሚቀቡትን ዘይት የሚያቀዳጁዋቸውንአክሊላትያዘጋጃል።

ሠ. ቀጥሎ ካህናቱ ሥርዓተ ተክሊሉን ማድረስ ይጀምራሉ ።

ረ. ከዚያም ካህናቱ ሥርዓተ ተክሊሉን አድርሰው ሲፈጽሙ ሙሽሮቹ አስቀድሰው ሥጋውን ደሙን ይቀበላሉ ጋብቻቸውን በሥጋው በደሙ ያጸናሉ ።

ከጋብቻ በኋላ የባልና ሚስት አኑዋኑዋር

ሥርዓተ ተክሊል ከተነገረ ዘንድ ባልና ሚስት በኑሮዋቸው በመግባባት አንዱ የአንዱን ፈቃድ በመፈጸም እንዲኖሩ መጽሐፍ የሚሰጠውን ምክር ከዚህ ቀጥዬ አቀርባለሁ ።

ሀ. ባል ለሚስቱ የሚገባትን ሁሉ መጠበቅ ማድረግ ይገባዋል ፤ ሚስት ለባልዋ የሚገባውን መጠበቅ ማድረግ ይገባታል ። (፩ኛ ቆሮንቶስ ፯ ፡ ፫ ።)

ለ. ሚስት በኑሮ ሥርዓት ባልዋ ያዝባታል እንጂ በራስዋ አታዝም ባልም ሚስቱ ታዝበታለች እንጂ በራሱ አያዝም (፩ኛ ቆሮንቶስ ፯፡ ፬ ።)

ሐ. ለጸምና ለጸሎት ከተወሰነ ጊዜ በስተቀር ባልና ሚስት መለያየት የለባቸውም ሰይጣን ድል

www.ethiopianorthodox.org

እንዳይነሣቸው ተጠባብቀው መኖር ይገባቸዋል (፩ኛ ፡ ቆሮንቶስ ፯ ፡ ፭ ።)

መ. ቤተ ክርስቲያን ለክርስቶስ እንደምትታዘዝ ሚስትም ለባሉዋ መታዘዝ ይገባታል ፡እንዲሁም ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንንን እንደ ወደዳት ራሱንም ለሞት አሳልፎ እንደ ሰጠላት እንደዚሁም ወንድ አካሉ ናትና ሚስቱን መውደድ መርዳት ይገባዋል፤ (ኤፌሶን ፭ ፳፪—፴፫ ። ፩ኛ ጴጥ ፫ ፡ ፩-፯ ።

ሠ. ባልና ሚስት አንድ ልብ አንድ አፍ ሆነው በመተማመን መኖር ይገባቸዋል እንጂ በአሳብ መለያየት መተማማት የለባቸውም (፩.ጴጥ ፫፡፯።)

ረ. ባልና ሚስት በፅንስ ፡ በሕርስ ፡ በትክትጊዜ፡ በሰንበት ፡ በበዓላት ፡ በአጽዋማት ወራት መጠበቅ ይገባቸዋል ።

«ወለእመ ኮነ ብእሲ ዘይጼመር ምስለ ብእሲቱ እምድኅረ ተክሥተ ፅንሳ ወዝንቱ ኢርቱዕ ወኢ ብውህ ሊቀ ለዝንቱስ ኢይትፈቀድ ነጊር በእንቲአሁ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፳፬ በስ ፲፩) ።

ፍቺ እንዳልተፈቀደ

ሀ. ባልና ሚስት ከተጋቡ በኋላ መፋታት በልዩ ልዩ ምክንያት ቃል ኪዳናቸውን ማፍረስ አይገባቸውም ።

«የሕግንነት ሚስትህን አትፍታ» ሲል ሚልክያስ የተባለው ነቢይ ተናግሮታል ። (ሚልክያስ

፪,፲፬—፲፮ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም «እግዚአብሔር አንድ ያደረገውን ሰው ሊለየው አይችልም» ብሎአል (ማርቆስ ፲ ፡ ፪-፱) ።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም«ሴት ከባልዋ አትለይ ወንድም ከሚስቱ አይለይ ሁላችሁም በጌታችን ትእዛዝ አንድ ሁናችሁ ኑሩ»ሲል አስተምሮዋል ፩ኛ. ቆሮንቶስ ፯.፲፩ እንዲሁም « በሚስት ታሥረህ እንደሆንህ መፋታትን አትሻ» ብሏል ፩ኛ. ቆሮንቶስ ፯ ፡ ፳፯ ።

ለ. ባልና ሚስት በድንገተኛ ግጭት በዕለት ቁጣ ቢለያዩ መታረቅ አለባቸው አንታረቅም ካሉ ግን በእየራሳቸው ንጽሕናቸውን ጠብቀው መኖር አለባቸው እንጂ ሌላ ማግባት የለም ።

«ሴት ከባልዋ አትፋታ ብትፋታም ንጽሕናዋን ጠብቃ ትኑር አለዚያ ግን ከባልዋ ጋር ትታረቅ ወንድም ሚስቱን አይፍታ» እንዳለ (፩ኛ ቆሮንቶስ ፯ ፡ ፲—፲፩ ።

ሐ. ማንኛውም ሰው ሚስቱን ሊፈታ ቢወድ ከካህናት አንዱ ነውሩዋን የሚናገር ደብዳቤ መጻፍ የለበትም ከጻፈ ግን መልሶ እስኪያስታርቀው ድረስ ከምእመናን ይለያል ።

«ወለእመ ፈቀደ አሐዱ ኪመ ይድኃር ብእሴቶ ወጸሐፈ አሐዱ እምካህናት መጽሐፈ ኅዳጋቲሃ ይሰደድ እስከ ይመይጣ ለተዋስቦ ወያስተሳልሞ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፱ረስጠጅ ፎ፭)

www.ethiopianorthodox.org

ፍችና ሁለተኛ ጋብቻ

ሀ. ሁለተኛ ጋብቻ የሚፈቀደው ሚስት ወይም ባል በሞት ሲለዩ ብቻ ነው ከዚህ በስተቀር ሁለተኛ ጋብቻ አይፈቀድም ባልና ሚስት በሞት መለያየት ከደረሰባቸው ግን ወደ ኋላ የቀረው ንጽሕናውን ጠብቆ መኖር የማይቻለው ከሆነ ሁለተኛ ማግባት ይችላል ሁለተኛዋም ከሞተች እስከ ፫ ጊዜ ድረስ ማግባት ይችላል ፤

ሴት ባልዋ በሕይወት ሳለ በሕግ የጸናች ናት፤ ባልዋ የሞተ እንደሆነ ግን ለባሉዋ ከገባች ለት ቃል ኪዳን ነፃ ናት ። ባሉዋ በሕይወት ሳለ ከሌላ ወንድ ብትደርስ ዝሙት ይሆንባታል ። ባሉዋ የሞተ እንደሆነ ግን ሌላ ብታገባ ዝሙት አይሆንባትም ሰሰነች አትባልም (፩ ቆሮ ፯ ፡ ፴፱ ፡)።

ወንድ ሚስት የሚያገባው የሚስቱ ሙት ዓመት ከአለፈ በኋላ ነው ሴት ባልዋ ከሞተ ከ፲ ወር በኋላ ታገባለች ።

«ወኢያውስብ ዘእንበለ ይኅልፍ አሐዱ ዓመት እምቅድመ ፲ቱ አውራኁ እምከመ ሞተ ምታ ኢትረስ ንዋየ ምታ» (ፍት ነገ አንቀጽ ፭፬ ።) «ወእመሰ ያፈ መንጢጥ ዘኢነባቢ ይትገሐሥ እምአውስቦ ዳግማዊ እፎእንከ ፈድፋደ ይደሉ ለእንስሳ ነባቢ» ።

ፍሬ ነገር የማይናገር ያፈ መንጢጥ (ርግብ) ከ ሁለተኛ ጋብቻ የሚከለከል ከሆነ ፍሬ ነገር የሚናገር ሰውማ ከሁለተኛው ግቢ መከልከል እንደምን አይገባውም?»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬ በስ ፶፫) ።

«ወበእንተ ዝንቱ ፍና ይደሉ ዐቂበ ዛቲ ሕማ እስመ ይእቲ ታወርዶሙ ለክቡራን እምክብሮሙ ዘውእቶሙ ካህናት ወይእቲ ሎሙ ትከውን ምንጥተ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬ ።)

ለ. ከላይ ከተጠቀሰው በሞት ምክንያት ከሚደረገው መለያየት ሌላ ወንድ ሚስቱን መፍታት የሚገባው ስታመነዝርበት ብቻ ነው ወይንም ሴት ባሉዋን መፍታት የሚገባት ሲያመነዝር ባት ብቻ ነው ማንኛውም ወገን ማለት ወንድም ሆነ ሴት በዝሙት ምክንያት ከፈታ በኋላ በዝሙት ምክንያት የተፈታችውን ወገን ማግባት አልተፈቀደለትም ማግባት የሚቻለው ንጽሕናውን ጠብቆ በቊርባን ተወስኖ የኖረ ውን ወገን ብቻ ነው (ማቴዎስ ፭ ፡ ፴፩-፴፪ ። ፲፱ ፡ ፯-፱) ።

ሐ. ለሁለተኛ ጋብቻ መጽሐፈ ተክሊል አይጸለ ይም ሥርዓተ ተክሊል አይደረግም የሚጸለየው ፍትሐት ዘወልድና ጸሎተ ንስሓ ብቻ ነው ። «ወኢይጸልዩ ላዕለ አውስቦ ዳግማዊ ዘውእቱ ጸሎተ ተክሊል ወአኮ ጸሎተ ፍትሐት» እንዲል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፱ ክፍል ፬ ሥርዋጽ ፭ በስ ፫፬ ።)

www.ethiopianorthodox.org

«ወአውስቦሰ ዳግሚት ካልዕት ተሐጽጽ እምቀ ዳሚ ወለዛቲሰ ተሠርዐ በቀኖናት ከመ ኢትኩን ላቲ በረከተ ተክሊል አላ ይግበሩ ጸሎተ አስተ ስርዮ»(ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬ ዕንቈራ ፲፰)። «ወተጋብኦሰ ማእክለ አውስቦ ዳግማዊ አው ዘይበዝኀ ኢይደሉ እስመ ውእቱ ዝሙት ከሠት - - -» (እንዲል ፍትሐ ነገሥት አን ፭፬)።

ሦስተኛ ጋብቻ

ሀ. ሦስተኛ ጋብቻ ፈጽሞ የተናቀ ነው ነገር ግን ከላይ እንደተገለጠው ሚስቱ ከሞተችበት አንድ ሰው ለ፪ኛ ጊዜ በሕገ ቤተ ክርስቲያን መሠረት የንስሓ ጸሎት ተደርሶለት በቤተ ክርስቲያን ያገባል ከ፫ ጊዜ በላይ ማግባት ግን ለክርስቲያን አልተፈቀደም ።

«ወአውስቦሰ ሣልስ ምኑን ውእቱ ወአልቦ በጎ ቤነ እምድኅረዝ አውስቦ ሕጋዊ » እንዲል (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬)።

«ወለእመቦ ዘአውሰበ ዘኢኮነ እምሕግን ይትከላዕ ዓመተ ወዘአውሰበ ራብዐ ኢይቅረብ» (ፍትሐ ነገሥት ፭፬ ።)

ለ. መአስባን ማለት አግብተው የፈቱና በንስሓ የተመለሱ ምእመናን ጋብቻቸውን በሥርዓተ ጸሎትና በቅዱስ ቍርባን ለመፈጸም ወደ ቤተ ክርስቲያን በሚመጡበት ጊዜ ቄሱ ከሁሉ አስቀድሞ ለመጋባት የተፈቃቀዱበትን የሁ

ለቱን ሰዎች ጋብቻ የሚከለክል ምክንያት አለመኖሩንና በእነርሱም በኩል እስከ መጨረሻው መለያየትን የሚያስከትል ስምምነት በመካከላቸው መኖሩን ይመረምራል ከመጋባት የሚከለክላቸው ምክንያት አለመኖሩንና ስምምነታቸው ፍጹም መሆኑን በሚገባ ከተረዳ ጸሎት ያደርስላቸዋል ከጸሎቱም በኋላ የክርቶስን ሥጋውን ደሙን ያቀብላቸዋል ።

ሐ. በሚስት ላይ ሚስት ማስቀመጥ ክልክል ነው። «ወኢያንብር ብእሲ ክልኤተ አንስተ በምክን ያተ ተድላ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬)

መ. ካህን ሁለተኛ ቢያገባ ከህነቱ ይሻራል ሦስተኛ ቢያገባ ግን አልተፈቀደለትም ርኩስ ነው። «ወለእመ ኮኑ ዕደው ካህናት ይደቁ እማዕርጊሆሙ ወእምድኅሬሁሰ ለእመ ደገሙ ይከውኑ ርኩሳነ» ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬ ም.ፍ፤ ክፍል ፫ ቍጥር ፭—፮ ኒቅያ ፲፱ ።

ሠ. ከወንድ ዝሙት ቅጣት ይልቅ የሴት ዝሙት ቅጣት ይበልጣል ።

«ወይደሉ ከመ ይጽናዕ ኵነኔ ዝሙታ ለብእሲት ፈድፋደ እምብእሲሃ» (ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ ፭፬ ሥርዋፅ ፭፬ ቍ ፴፭ ።)

የሥርዓተ ተክሊል አፈጻጸም

የሥርዓተ ተክሊል አፈጻጸም በኢትዮጵያ አር ቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ጉባኤ ተሻሽሎና ተስተካክሎ ሚያዝያ ፭ ቀን ፲፱፻፶፯ ዓ/ም በታተመው መጽሐፈ «ተክሊል

www.ethiopianorthodox.org

የተገለጸ ስለሆነ አንባቢ ይህንኑ መጽሐፍ በመመልከት በቀላሉ ሊረዳው ስለሚችል ከዚህ ላይ በድጋሚ ማተት አላስፈለገም ።

የሥርዓተ ተክሊል ትርጉም

ሀ. የሙሽራውና የሙሽራዪቱ ተዋሕዶ የክርስቶስና የቤተ ክርስቲያን ተዋሕዶ ምሳሌ ነው»ዐቢይ ውእቱ ዝ ነገር አንሰ እብሎ ላዕለ ክርስቶስ ወላዕለ ቤተ ክርስቲያኑ» ኤፌሶን ፭፡ ፴፪ ።

ለ. ሙሽሮች በቃል ኪዳናቸው ጊዜ ቀለበት የሚያደርጉት የቃል ኪዳንና የሃይማኖት ምልክት በመሆኑ ነው ።

ሐ. የአመኑ ሰዎች ያላመኑትን እንዳያገቡ የተደረገበት ምክንያት በሃይማኖት አንድ ስለአልሆኑ ነው «ኢተሀብ ወለተከ ለአሕዛብ ወኢትንሣእ ወለቶሙ ለአሕዛብ» ተብሎአልና (ዘዳግም ፯፡ ፫-፭)

መ. በሥርዓተ ተክሊል ላይ ሙሽሮች የሚለብሱት አንድ ልብስ አንድ አካል ለምታደርጋቸው ጸጋ መብቃታቸውን የሚያስረዳ ነው ።

ቅንዲል

ቅንዲል ሕመማን እየተቀቡ የሚፈወሱበት ቅብዕ ነው ፤ ቅንዲል ወይም ቅብዐ ጸሎት ከን

ዱሕ ወይራ ዘይት ይሠራል ይህ ቅብዕ በእግዚአብሔር ጸጋ በቂሱ ጸሎት የማዳን ኃይል ስለአለው በቅዱስ ያዕቆብ መልእክት እንደ ተጻፈው ሕመማን ይፈወሱበታል ።

ቅንዲል ሐዋርያት ይሠሩበት ነበር «በወጡም ጊዜ አስቀድመው ንስሓ አስተማሩ ንስሓ ይገቡ ዘንድ እጅግም ሰይጣናትን አስወጡ በዘይትም ብዙ ድውያንን ቀቡ አዳኑዋቸውም»ማር ቆስ ፮ ፡ ፲፫ ።)

«ማንም ከእናንተ ቢታመም የቤተ ክርስቲያንን ቀሳውስት ይጥራ ይጸልዩለትም በዘይትም ይቅቡት በጌታ ስም የሃይማኖት ጸሎት ድውይን ትፈውሰዋለች ጌታም ያሥነሣዋል ኃጢአትም ሠርቶ እንደ ሆነ ትሰረይለታለች» (ያዕቆብ ፭ ፡ ፲፬-፲፭ ።)

በዚህ መሠረት ቤተ ክርስቲያን ድውያንን ለመፈወስ ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ እየጸለየች በዚህ ቅብዕ ሕመማንን ትቀባለች ።

www.ethiopianorthodox.org

ሥርዓተ ቀንዲል

ሀ. ቀንዲል ወይም ቅብዐ ድዉይ በቢልቃጥ ወይ ንም ቀርነ ቅብዕ ሁኖ ከመንበር ይቀመጣል ።

ለ. ካህኑ መጽሐፈ ቀንዲል ደግሞ የበሽተኛውን አካል በመስቀል ምልክት ይቀባዋል ።

ሐ. የሚቀቡት የአካል ክፍሎች ግንባሩን ከፀ ቦታ ፊቱን ከፀ ቦታ ሽንኀቡቱን (አገጩን) ቀኝና ግራ እጁን በውስጥም በውጭም ሁለት እግ ሩን ቢቻል ታላላቅ ሕዋሳቱን ሁሉ ያለዚያም ለጊዜው ከሚያመው አካሉ ላይ ይቀበዋል ተፈጸመ ። እንግሰቱ ላስጀመረን አስጀምሮ ላስፈጸመን ለእግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይግባው አሜን ።

ጥቅስ	ትርጕም
ማቴ	የማቴዎስ ወንጌል
ዮሐ	የዮሐንስ ወንጌል
፩. ጴጥ	መጀመሪያው የጴጥሮስ መልእክት
ዘፀ	አሪት ዘፀዓት
ማር	የማርቆስ ወንጌል
ሉቃ	የሉቃስ ወንጌል
ፍት ነገ	ፍትሐ ነገሥት
ዕብራ	የዕብራውያን መልእክት
ዘዳ	አሪት ዘዳግም
በደስ	አቡሊዲስ
ዶቅ	የሎዶቅያ ሲኖዶስ
ረስጣ	ቀሌምንጦስ አንደኛ
ድስቅ	ዲዲስቅልያ
፩ ቆሮ	መጀመሪያው የቆሮንቶስ መልእክት
ዘሌዋ	አሪት ዘሌዋውያን
ዘኊቅያ	የኊቅያ ሲኖዶስ
መዝ	መዝሙረ ዳዊት
ዮሐ አፈ	ዮሐንስ አፈወርቅ
በስ	ባስልዮስ
ዘፍ	አሪት ዘፍጥረት
ኤፌ	የኤፌሶን መልእክት
ረስጠብ	ሁለተኛ ቀሌምንጦስ
ጴጥ	ጴጥሮስ

www.ethiopianorthodox.org